

Naročna mesečno
25 Din. za inozem-
stvo 40 Din. — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din. za
inozemstvo 140 Din.

Uredništvo je v
Komarjevi ul. 6/II

Telefoni ureščnosti: dnevna služba
2050. — nočna 2946. 2944 in 2050

SCODENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzertate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaš 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
pondeljka in dneva po prazniku

Nemška pritožba

Zunanjepolitični odsek nemškega državnega zborna je dne 2. decembra v prisotnosti zunanjega ministra dr. Curtiusa med frenetičnim odobravanjem vseh članov odseka sprejal protestno resolucijo, v kateri izraža svoje »ogorčenje nad poljskimi nasilnostmi, izvršenimi nad nemško manjšino za časa vojne. Istočasno je trajni nemški delegat pri Društvu narodov vložil v Zenevi oficijelno pritožbo nemške vlade proti poljski vladi radi »nasiljev, ki so nemški narodni manjšini na Poljskem dala povod za mišljenje, da je brezpravna in brez vsake zaščite. Nemški vladi se je zdelo počrebo, da svoj protest podčrti z maskirano grožnjo, češ, da si Nemčija pridrži pravico eventualno tudi odpoklicati stalno nemško delegacijo pri DN, če bi se njeni pritožbi ne posvetila popolna pozornost.

Nemška demarša v Zenevi je zelo resna, o tem nihče ne sme dvomiti, in nemška vlada se je zavedala svoje odgovornosti, ko je segla po tem usodenem sreču. Resnici na ljubo bodo povedano, da tudi nihče ne odreže Nemčiji, ki je država — članica Društva narodov, pravice, da se poslužuje procedure za reševanje manjšinskih vprašanj in opozori ženevske mednarodne ustanove na gotove nerede, ki se po njem mnenju dogajajo pri njeni sosedi pri postopanju z nemško narodno manjšino. Toda od tod pa do dejanskega izkorisťanja te pravice je še dolga pot. Tradicije, ki jih je ustvarila diplomatska praksa, poznajo še nešteto drugih sredstev, ki se morajo izčrpati prej nego da se seže po skrajnem. Postavili meni nič, tebi nič eno veliko državo pred svetovno razsodiščem, to je torej v luči diplomatskih običajev zelo resno početje, vporabljivo le, kadar so vsa druga sredstva odpovedala. Mi nismo slišali, da bi bila nemška vlada stavila kaka vprašanja svoji sosedi, ali da bi bila nemška diplomacija napravila pomirjevalne poskuse v Varšavi. Nam je znano le, da se vrši že več tednov po vseh nemških listih sistematična in srdita gonja proti poljski državi. S tem, da je nemška vlada brezbitno šla pred ženevsko ustanovo, je dala tej celo gonji svoj placet, ter tako potrdila, da je v odnosih s slovansko Poljsko hotela ohraniti stari prezirljivi duh, v katerem se je že cesarska Nemčija vedno razgovarjala s slovanskimi narodi. Iz prednjega bi tudi sledilo, da Nemčija noče več prikrivati, da jo loči od Poljske nepremostljiv konflikt, katerega je odločena brezobzirno in brez izbiro sredstev rešiti v svoj prilog. Nemška demarša v Zenevi je z drugimi besedami rečeno, začetek nemške ofenzive proti vzhodnim mejam. Interes za nemške manjšine na Poljskem je torej le občajni karitalivni suknjil, ki zakriva nemško sovraščvo proti slovanski Poljski in domotovje germanstva za pokrajinami, ki jih je v svetovni vojni moral žrtvovati na oltar načela samoodločbe narodov.

Mi smo seveda zelo oddaljeni od tega, da bi poljsko državo branili, ker ni znala preprečiti nekatere obžalovanja vredne izgredne prenapetih nacionalistov. Na tem mestu smo tozadovno zapisali že zelo ostre besede, ko smo govorili o drugi, mnogo večji in mnogo bolj zanimivi ukrajinski narodni manjšini, v imenu katere nikdo ne bo nosil pritožb v pisarno Družva narodov. Toda kljub temu smatrano za svojo dolžnost, da razjasnimo nekaj pojmov, ki bodo postavili nemško-poljski incident v pravo luč.

Ne nemški narod v celoti, niti nemška država kot taka, nista dosedaj veljala v zgodovini Slovešča kot zgledna zagovornika pravie narodnih manjšin. Ustvarila sta si za svoje potrebe celo čisto posebno politično model, po kateri je nemški narod najbolj kulturnen ter ima kot tak od božje previdnosti natančno določeno poslansvo, namreč da pripelje manj kulturne in zaostale slovanske narode v izobilje nemškega Kanaana. Pod zaščito te lepe formule, v koje resničnost je nemški narod veroval, se je vršila germanizacija širokih slovanskih pokrajin na vzhodu in na jugu. Kdo pa je protestiral v imenu svoječasne poljske manjšine v cesarski Nemčiji? Tukrat poljska manjšina ni imela državnega zastopnika, je bila brez vsake šole, o kakšni kulturni avtonomiji ni bilo nobenega sledu. Poljski jezik se je uradno zasramoval in poljska pripadnost se je javno izstovila z nekulturnosjo in barbarsvom. Kdo pa je v cesarski Nemčiji, ki še ni daleč za nami, protestiral, ko je moral poljski kmet pred surovo silo ponemčevalnih druščev, kot sta bila Südmarka in Ostmarka, trumoma bežati raz zemljo svojih očetov ter se izgubiti med brezimskim proletariatom v Šlezijskih premogovnikih, ali pa se potopiti v emigracijo v Porurju in v Ameriki? To so zgodovinska dejstva, ki danes vsaj še niso zaprašena. Človek se upravičen vprašuje, kako si sedanja republikanska Nemčija, katero vodijo še starci cesarski uradniki, more svojiti pravico, da na mednarodnih razsodiščih nastopa naenkrat v blesteli pozzi zaščitnice narodnih manjšin. Mentaliteta nobenega naroda se v teku desetih let ne spremeni. Tudi nemška se ni in se ne more. Kakor globoko mi sicer tudi spoštuemo nemški patriotizem, nemško vzdržnost pri delu in nemški ustvarjajoči genij, mi in z nami še celata Evropa, mu bomo se deselitejša odrekali vsako kompetenco, da kjerkoli govorí o dolžnostih, ki jih imajo posamezne države do svojih narodnih manjšin.

Na drugi strani pa moramo povedati brez strahu še to, da je v Evropi nekaj bistveno spremenilo od 1. 1919. Včasih v Evropi ni bilo slovanskih držav. Danes so, med njimi celo nekatere, ki imajo pravico do naslova velesil. To je živ dokaz za to, da slovanstvo polagoma sega po vlogi, ki mu jo daje njegova številčna moč. To je ono novo v Evropi in v evropski politiki. Nanj se bodo morali privaditi vsi, tudi one države, ki še živijo v starih iluzijah. Ce nemška demarša doseže ta cilj, potem je bila koristna in potrebna.

Nova doba v razvoju fašizma

„Osvobodimo stranko mrtvih bremen“ — „Proti korupciji v stranki“ — Nova fašistična organizacija čistih

Berlin, 4. decembra. d. Rimski dopisnik »Germanie« pošilja svojemu listu zelo zanimive podatke o globokih preosnovah v sestavu fašizma in o nujedovi programu. Spoštka ugotavlja, da je bil odhod energičnega Turattija, katerega je nadomestil zeliščni fašisti Giuratti, bil zadostno znamenje za vsakega opazovalca, da se dogajajo v živčevju fašizma velike spremembe. Mussolini sam je z velikoj jasnostjo poudaril na svečanem govoru ob priliku obletnine pohoda v Rim, da se mora fašistična stranka znebiti nezanesljivih in izdajniških pristavev. Novi tajnik Giuratti je takoj nato razpostel na vse fašistična tajništva nova zelo stroga navodila za izdajanje strankinih kaznic, češ stranka ne bo zadržala, predno se ne bo osvobodila obteževalnih mrtvih v svoji sredini.

Polagoma se je zvedelo v javnosti, da je stranka bila prisiljena izvršiti radikalno čiščenje radi neprijetnih skandalov, ki so se pripeljali osobiti v severni Italiji. Izraziti fašisti, v visokih službah so bili aretirani in se jim je pred sodiščem dokazalo, da so bili korupcionisti. Celo fašistični komandant milanske trupe, general Dabusi, je bil radi goljufije obsojen. Velike nereditnosti so se

odkrite tudi v občinski upravi mesta Milana. »Cel Avgrijev hlev se je odprl pred preiskovalno komisijo. Čljenje je izvršil bivši generalni tajnik italijanske Farnaccie v svojem listu »Regime Fascista«. Dokazal je županu Belloniju, da je bil upravni svetnik 25 bank in da je od ene same vlekel 250.000 lire same nagrade. Njegov list je sicer vdan Mussoliniju, toda vodi oster boj »proti degeneriranemu fašizmu, ki vključuje vse politične oportuniste in vse varante, ki idejo fašizma in fašistične domovinice. V reviji »La vita Italiana« se je v stupremem članku zopet zagnal v fašistično zakulisje, ter z vso njenemu energijo stavljal zahtevo, da »mora biti vse v stavba fašistične organizacije pregledu«.

Tako se je vsa ta nesnaga razilila med široke plasti ljudstva. Mussolini je zato moral poklicati v vodstvo stranke zanesljivega in odločnega generalnega tajnika, ki naj »iztrevi ves plevel iz vrst fašizma.«

Giuratti si je stavil kot svojo prvo nalogu, ustvariti med vsečiljskim dijaštvom elitne skupine. V reviji »Critica Fascista« je dal fašističnemu dijaštvu novo geslo: »Libro e Maschettoc« (kniga in puška), ki naj jih spremlja pri vsem njihovem

delu ter jih usposobi za mir ravno tako kot za vojno.

»Giuratti bojuje zadnji boj, da bi zopet osvezil fašizem z novim mladeničkim duhom ter izrujal vso neznačajnost in umazanost, ki se je tekmo zadnjih let vrnila med fašistične vrste,« piše »Germanie.« Nepristranski opazovalec se ne more odkriti velike skrbi, kam bo ta novi fašizem, ki si stavila knjigo in puško obenem za najvišji cilj, privredil italijanski narod in kakšen bo ujemanje vpliv na razvoj evropske politike. Nova orientacija fašizma vsebuje mnogo nevarnega, nevarnega za vzdrževanje evropskega miru. Fašizem je že prej vso mladino militariziral, tako da je nemogoče misiliti, da bi Giuratti mogel storiti še kak več. Vendar je pa iznašel še nekaj novega. Dne 20. novembra je ministrski svet odločil, da mora vsak italijanski mladenič od 18. do 21. leta obiskovati posebno vojaško pripravljivo šolo, ki ga bo vzbujalo za armado. Giuratti je na ta način izvedel, kar niti Napoleon ni bil dano, da bo vsak Italijan prisiljen iti skozi fašistično šolo, v kateri bo vladala na strožja disciplina. Kam merijo vse te prizrave? Kakšno temno bodočnost napovedujejo!«

Ustanovitev fašistične Čeke

V Italiji je bila ustanovljena tajna policijska organizacija za pobiranje protifašizma

Rim, 4. dec. »Giornale d'Italia« napoveduje, da bo železna pest zadea vse trgovce in gospodarske kroge, zato jih poziva, da se pokojo. V opominu navaja, koliko trgovcev je po raznih italijanskih mestih zapletih. Fašizem bo sedaj vso to boro prenesel na nevšečne elemente v gospodarskih vrstah, da bo tako široke mase nase opozoril. Listi, ki so dosedaj molčali o teh aretacijah, sedaj odkrito piše in napoveduje, da se bodo bodo aretacije in represije proti nevšečnim političnim elementom, izvrševali brez kolebanja.

Vsi fašistični listi danes pazičljavajo novo ustanovljeno posebno politično organizacijo »O. V. R. A.«, ki deluje pri glavnem ravnatelju za javno varnost. Podrejena je not anjemu ministru. Ta fašistična policijska sekacija je javnopravna. Ima isti značaj, kakor sovjetska G.P.U.

V službenem obvestilu o pravicah, ki jih ta

O. V. R. A. izvršuje, se navajajo tri zarotniške organizacije, ki so naperjene proti fašističnemu režimu.

Tribuna pozdravlja reprezívne mere in zatrjuje, da fašistični režim ne more biti več strepen. Kdor dvigne roko proti njemu, mora biti kaznovan. O. V. R. A. more prepričati vse pokuse, predno postavne, nevarne. Politika v liberalnih demokratičnih državah nastopa še takrat, ko je prisilen na k intervencijo. Nova organizacija po imenu dvojnog nalog:

1. da nenadoma doseže krivca, preden je mogel izvršiti delo.

2. Delovanje te policije izklučuje vsako drugo, če tudi vsporedno iniciativno in intervencijo.

Fašistična revolucija in fašistična država, sta poverili to novo delikatno nalogu izklučno tej novi ustanovi. »Lavoro fascista« navdušeno pozdravlja to novo organizacijo.

Socialist predsednik avstrijskega parlamenta

Eldersch izvoljen z glasovi socialistov in Velenemec

Dunaj, 4. dec. kk. Narodni svet je danes volil svojega predsednika. Za prvega predsednika je bil izvoljen socialni demokrat Eldersch. Pri prvi volitvi je dobil Eldersch 80 glasov socialnih demokratov in Velenemec, bivši krščanski socialni kancer Ramek 65 glasov, Landbundovec Pistor 8 glasov, Heimwehrovec Lengauer pa tudi 8 glasov. Pri drugi volitvi je dobil Eldersch 80, Ramek 73 (ker so zanj glasovali Heimwehrovci) in Pistor 8 glasov. Pri tretji volitvi je bilo oddano 11 praznih glasovnic. S tem je bil Eldersch izvoljen za prvega predsednika, ki se je za to zavhalil v katem gorov. Drugi predsednik je postal Ramek s 84 glasovi tretji pa Velenemec dr. Straßner s 111 glasovi. Po tej volitvi je prišla v

dvorano nova vlada dr. Enderja, katero so sprejeli krščanski socialisti in Schottrov blok z aplavzom, Heimwehr in socialni demokrati pa molče. Vlada bo podala svojo izjavo jutri.

Dunaj, 4. dec. kk. Bivši zvezni kancler dr. Seipel se je na koncu današnje seje narodnega sveta poslovil od svoje stranke. Nastopil bo dopust, da si utrdi svoje zdravje, ki še vedno ni dobro radi prestrene pljučne bolezni. Prvi čas dopusta bo prebil v Meranu.

Dunaj, 4. dec. kk. Na današnji ustanovni seji štajerskega deželnega zborov je bil dr. Rintelen z glasov miščanskih strank petič izvoljen za deželna glavarja.

„Kralj, ki upravlja“

Poljski glas o Jugoslaviji

Varšava, 4. decembra. AA. »Gazeta Poljska« pričuje v včerajšnji številki članek pod naslovom »Kralj, ki upravlja«. List opisuje razvoj jugoslovanske vlade od prejšnjih časov do sedanosti. Pravi, da je kralj Aleksander izjemna med vladarji z ozirom na to, ker ne vrla sama, temveč tudi upravlja s tem, da jemlje nase osebno odgovornost pred svetom in zgodovino za usodo države, ki poveličuje svobodo že izza dobe prvega Karadjordje. List pravi nadalje: Proglasitev narodnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev dne 1. decembra 1918 je bilo dejanje največje zgodovinskega važnosti. Ko je nato državna ureditev trpela zaradi motenj s strani raznih strankarskih

oligarhij, je kralj Aleksander sklenil, da ukinie parlementarizem, odstrani centralizem in da državi novo ureditev. Sam je prevzel vso odgovornost, podredil sebi vlasta generalu Petru Živkoviću, ki v nobenem pogledu ni diktator. Uvedel je v državi pravilne reforme. To reformatorično delo se nadaljuje. Mednarodni položaj kraljevine Jugoslavije je najboljše opredeljen z besedami, ki jih je izrekel kralj Aleksander dopisniku pariškega »Journala«:

»Ostatki hočem neomahljiv branitelj pogodb ter voditi politiko sporazuma in miru.«

Na te besede, je lahko jugoslovanski narod ponosen. Značilne so za 12. obletnico državnega ujedinjenja.

Otvoritev trgovskega muzeja

Belgrad, 4. decembra. m. V navzočnosti trgovinskega ministra Demetrovića, zastopnika finančnega ministra, zastopnika kmeljskega ministra, zastopnika gospodarskih organizacij, guvernerja Narodne banke Beograd, industrijecev Vape in Matejića, se je danes otvoril novoustanovljeni trgovski muzej, čigar pokrovitelj je inšpektor Jasa Grgarević. Trgovinski minister je v otvoritvenem govoru dejal, da je trgovinski ministrstvo ustanovilo ta muzej, da skupno z zavodom za pospeševanje za zunanjino trgovino jača naš izvoz. Njegovi nalogi sta, da v Belgradu na enem mestu zbirajo vse proekte trgovske in obrtnice delavnosti, ker se v Belgradu zbirajo naj-

Novi ban dravske banovine

Belgrad, 4. decembra. AA.

Od natakarja do miljarderja

Kaj je s šandalom Ostric — Francoska vlada skoraj si mogla včinka radi bančnega kraha

Pariz, 4. dec. Ir (Izv. >Slov.<) Zadnji dan novembra je bila Tardieujeva vlada, ki se je pterila na mojstrski način skozi celo vrsto nevarnosti, postavljena pred dejstvo, da bo morala odstopiti radi kraha bančne skupine Ostric & Cie. Tardieu se je rešil po dolgi in viharni debati z večino 14 glasov (293 proti 279). To bi bil tragičen konec vlade, ki je že trivovala svojega pravosodnega ministra in dva državna podtajnika, na drugi strani pa je tudi elokventen dokaz za usodepolne posledice, ki lahko nastanjoče, če se politika ukorenini v nečudnih denarnih operacijah.

Ostric je začel kot nakatar v neki kavarni, potem pa je začel spekulirati na borzi. Posrečilo se mu je pridobiti zaupanje in denar nekaterih rentirjev, nakar je ustanoval svojo prvo banko s 3 milijoni franki kapitala. Medtem se je spoznal z nekim italijanskim miljarderjem, ki mu je stavljal težke milijone na razpolago. Ostric je ustanoval svojo drugo banko s 100 milijoni kapitala. Nato se je začel denarni ples. Pokušal je deleže nekaterih bank in finančnih skupin, kupoval propadlo rudniške, spekuliral na borzi tako dolgo, da so deleži porasli za 8kratno vrednost. Znano je, kako je deleže nekega zaprtega srebrnega rudnika v par tednih spravil od 115 fr na 986 fr. Njegov italijanski miljarder je kupil patent za izdelovanje umetnega usnja. Ostric se je nato spravil nad tovarne za čevlje in pokupil eno za drugo, ker sicer bi patenta ne mogel izkoristiti. Nadaljnja spekulacija na borzi in brezvestna reklama je spravila njegove papirje na gospodarsko neopravljene višine. Ostricovi milijoni so začeli viseti v zraku. Prve dni meseca novembra pa se je pojavi bil njegov ita-

lijanski kompan'on zahteval, da se mu vrnejo njegovi milijoni. In cela stavka se je resula. Dolgori Ostricove firme znašajo pod drugo miljardo fr. Katastrofalen konec ženjalnega denarnega avanturista bi ne bil imel nobenih drugih posledic kot pa sodniške, da se ni izkazalo, da so mu pri njegovem delu pomagali tudi člani parlamenta, bivši in aktivni ministri, ki so seveda vlekli iz tega zaklada lepe odškodnine.

Casopis je sprva hotelo zadevo zamolčati, vlada sama se je potrudila, da bi s pomočjo francoske banke krah preprečila, toda resnica je le prišla na dan v vsej goloti. Vladna opozicija je hotela to priliko porabiti v svoje politične svrhe ter vlado vreči s sramotnim očetkom, da si je onesnažila prste pri podpiranju degeneriranih spekulantov. Govorilo se je, da bo sestavljena parlamentarna komisija, ki bo zadevo razčistila. Pravosodni minister Raoul Peret, pravni zastopnik skrahirane firme in bodoči kandidat za mesto predsednika republike, je moral podati demisijo in pokopati vse svoje upe na predsedniško karijero. Tardieu je poklical na njegovo mesto pomirljivo osebnost, Širokoplečega normandca Cherona. Tako nato sta se javila pri predsedniku vlade še dva državna podtajnika, ki sta priznala, da sta imela trajne zvezze s faliranom banko. Tudi ta dva sta morala odpotovati iz vlade. Sedaj šele, ko je razčistil svoje vladne vrste, je Tardieu sprejet parlamentarno deblato, obljubil popolno pojasnitev cele zadeve, pri tem pa namignil, da ima tudi on sredstva v rokah, ki bi bila za levico neprizetna, če bi iz tega škandala napravila politično aferto. To je nčinkovalo in parlamentarna komisija je sestavljena iz vseh

strank, iz vladnih in opozicionalnih. Načelujejo pa desničarski tribun iz Nancyja Louis Marin. Političen del krize je za enkrat v mirnih vodah, medtem ko bo seveda sodišče nadaljevalo kriminalno postopanje proti faliranemu Ostricu, skaterga ne smejo ščititi intervensije, četudi bi prišle iz ministrskih pisarn, kot zabičava Cheronoovo pismo predsedniku državnega pravdinstva.

Ne samo Pariz, ampak celi Francija se zanimala za škandal Ostric, ki je mnogo večji od lanskega, v katerega je zapletena gospa Hanau in z njo celo vrsta parlamentarcev. in senatorjev gor do bivših ministrov Hennesyja in de Monzieja. V javnem mnenju se povsod izraža najgloblje ogorenje proti zaupniku Ljudstva zahteva, da se škandalu do dna, ker hoče vedeti, kako daleč je segla korupcija tudi v francosko politično življenje. Franco hoče v politiku videti nesobičnega človeka, ki ima čiste roke. Večni škandali, ki se ponavljajo, so ga razdražili. Ta stran Ostricovega tragičnega pada je danes v Franciji veliko bolj važna, kot pa izgubljeni milijoni, ali pa dokazovanje, da je propast banke Ostric znaten, da je svetovna gospodarska kriza našla vstop tudi v Francijo. Vsi so prepričani, da bo ta vihar čestil politiko vse nesnage in vse podkupljivosti.

Pariz, 4. dec. kk. Danes sta bila zaslišana tudi senatorja Lederlia, potem pa St. Aulaire, bivši poslanik v Londonu in sedaj diplomatski urednik s Figaro, ki pripadata oba nadzornemu svetu ter bosta najbrže oba soobstveni.

Rimsko pismo

Rim, 1. decembra. Preteklo sredo je podtajnik v notranjem ministru Arpineti odgovoril na interpelacijo poslanca Coselschija (enkrat Kozelski) glede protidržavne propagande slovenske duhovščine v Italiji. Coselschi je voditelj bivših prost. oljev in drugih profislovenskih interpelacij. V svoji interpelaciji je vprašal ministra, kaj namerava ukreniti, da se zaverte protiplatljanska propaganda slovenskih duhovnikov v Julijski Krajini, ki jo je osvetil zavret umor plemenitega vzgojitelja na Goriškem; ognjevit poslanec je pozval vlado, naj v smislu konkordata opozori cerkvena oblastva na početje slovenske duhovščine in naj na mestu »nekrotičnih slovenskih politikanov postavi položne italijanske duhovnike«.

Važna je okolnost, da je bila interpelacija vložena kmalu po zločinu v Vrhpolah in da interpretant stavi slovensko duhovščino v zvezo z umorom učitelja Sotsontija, ki ga prikazuje kot pod protiplatljanske propagande slovenskih duhovnikov. In poslanec Coselschi je to storil še potem, ko so politična oblastva dognala, da so bili napadi fašističnega tiska proti župniku Papežu neos ovani, potem ko je vatikansko glasilo »Osservatore Romano« javno pribilo župnikovo nedolžnost. Proti interpelaciji se je odločno postavil »Avvenire d'Italia« v imenu italijanskih katoličanov. List je videl v njej začetek protiduhovniške gonje, ki bi jo radi uprizoril framasoni, skriti pod fašističnimi piščenji. Protestiral je proti temu, da se slovenski duhovniki spravijo v zvezo s političnimi umori in se jim očita protidržavna propaganda, ne da bi se navedla dejanja, ki so jih zagrešili; če je slovenska duhovščina kaj zagrešila proti konkordatu, potem naj se italijanska vlada po svojem poslaniku pritoži pri Vatikanu. Katoliškemu listu je odgovoril Coselschijev list »Volontà d'Italia« v članku »Slovenska duhovščina in italijanski prospekt«. Članek ni mogel nič konkretnega navesti proti slovenskim duhovnikom in je na očitki, da Coselschijeva interpelacija diši po framasonstvu, polečil »lepoto in svetost svobode misli in dejanja v smislu ideje, ki ima en sam obraz — Italijo in enega samega vođa — Mussolinija. Poleg tega članka je dal Coselschi natisniti drugega, v katerem se ostro napada mons. Casteliz iz Gorice, ker se je držal predlagati, naj se grobiše za padle vojake napravi v še nedokončani cerkvici Presv. Srca Jezusovega mesio da bi se postavila nova sta na Oslavju, kakor zahtevajo vojni prostovoljci. S tem člankom je Coselschi pokazal, da ne velja njezina gona samo slovenski duhovščini, temveč tudi domaći italijanski.

Nekateri listi so poročali, da je Coselschi glede na odločen protest italijanskih katoličanov in ukinil svojo interpelacijo. Ze naslednjega dne pa je minister odgovoril nanjo. Potrebno je, da navedemo dobesedno odgovor Mussolinijevga namestnika. »V odgovor poslancu Coselschemu, je prav poročilo, je podtajnik v notranjem ministru Arpineti izjavil, da je vlada ugotovila, kako del duhovščine v Julijski Krajini, in sicer v resnici samo omrežje del, še po dvanašteletih letih potem, ko je zmaga vrnula Italiji njene meje, skuša propagirati proti državnim koristim in smernicam fašistične vladavine. Nekateri boli cestni in težji primeri so že povzročili kazni od strani političnih oblastev. Razpustiti so se moralni nekateri takovani katoliški krožki, ki so vztrajno in zahrbno razvijali propagando proti državnim čuvstvom prebivalstva in proti fašističnemu mladiščinskemu organizacijam. O takšnem delovanju, ki je nedopustno na italijanski zemlji in pod fašističnim režimom, so bila že obveščena cerkvena oblast, da bodo s previdnim, a vztrajnim delom končno odstranila tako težak nedostatek. Če bi se pa to ne zgodilo, bo fašistična vlada po tej obvestilosti, ki je bila izvršena zavrnuta in s potrebnim obzirom, znala postopati radikalno in s sredstvi, ki ih ima na razpolago.« (Zivahn pritrjevanje.) Poslanec Coselschi se je z odgovorom zadovoljil in ponovil svojo zahtevo, da se morajo »neukrissivi in nemirni slovenski politikanter nadomestiti s pobožnimi italijanskimi duhovnikom, ker je nedopusno, da bi tuji v Italiji ščivali ljudstvo proti državi.«

Z majhnimi izjemami je minister v polnem pristal na interpelacijo. Obdožil je samo »v resnici omenjene slovenske duhovščine«, vendar je dovolj zavorno že dejstvo, da je sploh sprejet tako stilizirano interpelacijo, ki spravila katoliško duhovščino v zvezo s političnimi umori in da se minister ni upal izrecno zavrniti vsaj težje dela interpelacije. Katoličani so to toliko bolj pričačovali, ker fašistična vlada predobro ve, da je bil žurnik Papež povsem nedolžen in ker je v katoliških krogih dobro znano, da je šla Sotsontijeva gosama k predstavniku politične oblasti proti Italiji proti grdin napadom na slovenskega duhovnika! Minister omenja, da so nekatere duhovnike že zadele kazni od strani političnih oblastev. Gorški prefekt je namreč dal »diffido« (opomin) žurniku Fonu v Ajdovščini, Rejeu v Sv. Križu, Faborju v Mirnu, Pavlinu v Kobariču in prof. Terčelju v Gorici. Za te svoje ukrepe policijski ravnatelj sploh ni navedel konkretnih vzrokov. Ob začetku je podminister Arpinati v Mussolinijevem imenu zagrozil slovenski duhovnikom in Cerkvi z radikalnimi sredstvi. Ta grožnja ni samo presenetila italijanskih katoličanov, temveč tudi Vatikan. »Osservatore Romano« namreč protestira radi brezobzirnega tonu teh groženj.

Slovenski duhovščini v Italiji se obetajo bridi dnevi.

Amerika preuzeve vselevanje?

Washington, 4. dec. z. Predsednik odbora za veseljevalno podporo Albert Johnson je včeraj podal svoj predlog, po katerem naj se veseljevale v USA prepove za pet let. Dovolenje bo vstopilo sami tistimi, ki imajo v Ameriki sorodnike, poleg tega pa se 100 specifičnih delavcev.

Drobne vesti

Belgrad, 4. dec. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za trgovino in industrijo in po zaslijanju predsednika ministrskega sveta podpisal in proglašil zakon o ureditvi vršilne kontrole meril in žlahtnih kovin pri običnih upravnih oblastih.

Belgrad, 4. dec. m. Kralj je podpisal zakon o avtobusnem prometu.

Zagreb, 4. dec. z. Francoski generalni konzul Boissier se je včinil s svojega dopusta in prevzel svoje posle.

Zagreb, 4. dec. z. Na zagrebskih ulicah so pričeli graditi javne telefonske govornilnice.

St. John, 4. dec. AA. Tu vlada obča bojazna, da je pri potopljaju motorne ladje Lentona v vodah Nove Škotske utonilo 8 ljudi. Ena trupla so že našla.

Pariz, 4. dec. AA. »Petit Parisienc nospoveduje, da je S. Sebastian splošno razočarovan konferenco, ki bo baje v januarju prihodnjega leta.«

Rio de Janeiro, 4. dec. AA. Skladišče muncije, ki so jo za revolucijo zmetli na kup v Portonovo (Dnevra), je eksplodiralo, pri čemer je našlo smrt 36 ljudi.

Zunanje politična debata v francoskem parlamentu

Pariz, 4. decembra, kk. V senatu so bile dane radi prisotnih dogodkov galerije že zgodaj popoldne popolnoma napolni ene. Tudi dvorana sama je bila zasedena polnočetvrlno, ko je predsednik Doumargue ob 3 popoldne otvoril sejo. Poimcaré je vstopil v dvorano pa manj potem, ko se je začela debata. Najprej je bil splošni predlog, s katerim se je dovolila eškodovanje v Lyonu podpora 15 milijonov frankov. Nato je dobil besedo senator Hery, ki je utemeljaval svojo interpelacijo. Najprej se je podrobno izjavil o zunanje-političnih vprašanjih, odobril predčasno izpraznitve Poreča, obžaloval pa, da ta izpraznitve ni imela onega učinka, ki se je pričakoval v Franciji. Francoska varnost se s to izpraznitvijo nikaj ni zmanjšala, ker je bila zasedba levega renskega bregu kot vojaška garancija brez vrednosti. Tudi nekateri prisilne odredbe, ki so jih z govorom strani predlagali,

Poljska proti nemški kampanji

Poljaki ostro zavračajo trditve nemške protestne note v Zenevi

Varsava, 4. dec. AA. Pat poroča: Poljski listi so zvedeli, da je nemška vlada zaradi volitev v Gornji Sleziji poslala Društvu narodov noto, ki ni drugega kot propagandna brošura, seslavljena iz nepravilnih vesti lokalnega nemškega tiska posamežljivih mest Gornje Slezije. Listi se ne bavijo s podrobnostmi nemške note, češ, da bo nanje odgovorila pred Društvom narodov poljska vlada sama. Priznavajo pa, da je bilo v Katovicah in v Kraljevcih vpisanih od 30.000 Nemcov samo 15.400 nemških volivev, to pa zač, ker ostali niso poljski državljanji in se jim zaradi tega ni moglo priznati volivne pravice. Tendenca nemške note je tudi v tem, ker prehaja preko dejstva, da je glasovalo pri volitvah na Poljskem za parlament 90% volivcev, v Gornji Sleziji sami pa 89%. S tem so počete vesti o terorju, kajti ta odstotek udeležbe je prav velik. Malenkosten porast glasov je posledica porasta prebivalstva. Upoštevati je treba nadalje tudi to, da so bile volitve v gornješleziski sejm tretje po redu, ker malo pred njimi so bile volitve v poljski sejm in poljski senat. Zato je naravno, da je število glasovalcev pri teh tretjih volitvah nadzadovalo. Pri tem je treba nadalje upoštevati še dejstvo, da je pri volitvah v gornješleziski sejm

padlo število poljske večine na 40.000 glasov, glasovi nemške manjnine pa so padli samo za 20.000. Nato je nadalje nemški opis položaja na dan volitve samih. Vse te vesti niso drugega kakor kampanja, ki se vodi s strani Nemčije proti Poljski in ki vznemirja duhove na tako vročih tleh, kakor je Gornja Slezija. Poljska zato odločno protestira proti tendencičnemu značaju nemške note. Tendenčnost nemške note je naposredno razvidna tudi iz tega, da nota potvarja dogodek v Galasovicah, ker je bil s strani nemške tolpe ubit poljski pomožni uradnik Snapka, ni bil pa ubit noben Nemec. Sploh so neresnične vesti o krvoprolitju v Gornji Sleziji, med volitvami sta padla samo dva človeka in sicer Snapka in poljski ruder Delimaš v rudniku Nova ves.

Praga, 4. dec. AA. Češkoslovaški tisk se bavi obzirno z noto nemške vlade Društva narodov v zvezi z volitvami v gornješleziski sejm.

»Ceske slovo« trdi, da ne gre za krivico, marveč da je pripisoval nazadovanje nemških glasov in mandatov dejstvo, da so vse poljske stranke

še skupno na volitve. Poljska vlada že zbira material, da pobije trditve nemške note.

Odmevi umora Tomalevskega

Komentarji bogarskih listov

pred inozemstvom, kajti inozemstvo mora ugotoviti, da oblasti niso izpolnile svoje dolžnosti.

Glasilo bivšega ministra Malinova naglaša, da padajo žrtve za žrtvami in da je tako Bolgarska strahotno kompromitirana. Bolgarsko je imelo prej v Evropi dobro ceno, ker je poimenilo napredek in težnjo k kulturi in prosvetljevanju prebivalstva. Sedaj pa sta postala njegov simbol kri in uboj. »Trgovski glasroti Makedonce, naj v imenu idealov, za katere delujejo, ustavijo krvoprelitja in medsebojne prepreke.«

List »Makedonija« piše, da je bil Tomalevski vodja skupine, ki se je oddvojila od VMRO, in da je proti njej vodil odločno borbo.

Pariz, 4. decembra, AA. Ves tisk se še vedno bavi z umorom Tomalevskega. List »Znamenje« piše, da je Dimitrov takoj priznal svoje dejanje in pristavljal, da je prišel pred dobrim mesecem k njemu Georgijev ter mu prinesel ustmeno naročilo iz Cusentila o tem, da naj ubije Tomalevskog. Navajal je dalje, da sta z Georgijem prežala tri dni z okna Stenkovih hiš in iskala priliko, da izvršita nalog. List obžaluje, da so revolverji ostali edini argument v medsebojni borbi Makedoncev. Sprememba je nastala samo v tem, da so se revolverjem pridružile še karabinke. Tak zlončen sredi Sofije in ob bolem dnevu pred nosom policije in oblastev mora strahotno vplivati na zunanjji svet. Tako se Bolgarska diskreditira

Evropska poštna unija

Ljubljana in okolica

Številke o naraščanju prebivalstva

Ljubljana, 4. decembra.

Pretekli teden je predaval ljubljanski podžupan, profesor Evgen Jarc v »Zvezdi« o razvoju nekdanje male v sedanjo veliko Ljubljano. Najbolj zanimiv del njegovega predavanja je bil tisti, ki je s števkami nazorno pokazal razvoj Ljubljane in okolice od leta 1880 pa do danes. Podžupan, profesor Jarc nam je iz prijaznosti sedaj odstopil še bolj podrobne številke o razvoju Ljubljane in okolice v zadnjih 50 letih, ki jih sedaj tu priobčujemo.

Ljubljana.

L. 1880. je Ljubljana obsegala 34.85 kvadr. kilometrov in je štela 1317 hiš in 28.231 prebivalcev. Deset let pozneje l. 1890. je Ljubljana obsegala prav toliko kvadr. kilometrov, vendar pa že 1461 hiš in 33.198 prebivalcev. V naslednjih desetih letih je bil razvoj zaradi potresa še bolj nagnjen. Poleg tega pa je bil Ljubljani priključen leta 1893. Stari Vodmat Teritorij Ljubljane se je torej povečal na 35.32 kvadr. kilometrov in je Ljubljana tedaj štela 1777 hiš in 355 prebivalcev. Do l. 1910 se Ljubljana po obsegu ni povečala in je ostala še vedno pri 35.32 kvadr. kilometrov, štela pa je že 2134 hiš in 46.630 prebivalcev. Naglejši razvoj je bil v naslednjih letih. L. 1914 se je priključila k Ljubljani Srednja Šiška in je Ljubljana obsegala l. 1920 37.97 kvadr. kilometrov. Štela pa je 2248 hiš in 53.321 prebivalcev. V zadnjem desetletju pa beleži Ljubljana le priključitev Erinja in pokopališča, tako da obsega Ljubljana 38.31 kvadr. kilometrov in šteje 3034 hiš in približno 60.000 prebi-

valcev. Ljubljana se je torej po številu prebivalstva v zadnjih 50 letih podvojila, po številu hiš pa povečala za 2.5 krat, po obsegu pa je le malenkostno narastila za približno osmino obsega. Hitreje je rastla okolica.

Občina Vič

je l. 1880 obsegala 6.56 kvadr. kilometrov in toliko obsega tudi danes. L. 1880 pa je Vič št. 103 hiš in 944 prebivalcev, l. 1890 124 hiš in 1046 prebivalcev, l. 1900 201 hiš in 1738 prebivalcev, l. 1910 359 hiš in 4394 prebivalcev, l. 1920 376 hiš in 5096 prebivalcev, l. 1930 pa 663 hiš in približno 9000 prebivalcev. Vič se je torej v zadnjih petdesetih letih po številu hiš povečal več kot šestkrat, po številu prebivalcev pa več kot podelitve.

Občina Zgornja Šiška

obsega vseh zadnjih 50 let 12.54 km. L. 1880 je štela 201 hiš in 1362 prebivalcev, l. 1890 212 hiš in 1475 prebivalcev, l. 1900 243 hiš in 1702 prebivalcev, l. 1910 291 hiš in 1898 prebivalcev, l. 1920 314 hiš in 230 prebivalcev, l. 1930 pa 483 hiš in približno 6000 prebivalcev. Občina Zgornja Šiška se je po prebivalstvu skoraj več kot početvora, po številu hiš pa povečala za skoraj 2.5 krat.

Občina Št. Vid

obsega vseh zadnjih 50 let 26.04 kvadr. kilometra. L. 1880 je Št. Vid št. 407 hiš in 2426 prebivalcev, l. 1890 408 hiš in 2500 prebivalcev, l. 1900 403 hiš in 2484 prebivalcev, l. 1910 420 hiš in 2866 prebivalcev, l. 1920 437 hiš in 3078 prebivalcev, leta

1930 pa 512 hiš in 4000 prebivalcev. Št. Vid je rastel sorazmerno torej pocasi. Narastel je za kakih 100 hiš in se niti podvojil ni po prebivalstvu.

Občina Moste

je obsegala l. 1880 8.76 kvadr. kilometrov, od leta 1893 po priključitvi starega Vodmata Ljubljani pa do danes 8.28 kvadr. kilometrov. L. 1880 so Mosie štele 370 hiš in 4120 prebivalcev, l. 1890 418 hiš in 4375 prebivalcev, l. 1900 272 hiš in 2273 prebivalcev, l. 1910 402 hiš in 3728 prebivalcev, l. 1920 465 hiš in 5116 prebivalcev, l. 1930 pa 713 hiš in 8500 prebivalcev. Moste so se torej kljub odcepitvi starega Vodmata v zadnjih 50 letih podvojile takoj na številu hiš kakor na številu prebivalcev.

Ježica

je skoraj do letos obsegala od l. 1880 dalje 16.34 kvadr. kilometrov. Sele zadnji čas pa odstopiti Brinja in pokopališča mestni občini obsegajo 16.22 kvadr. kilometrov. L. 1880 je štela 244 hiš in 1475 prebivalcev, l. 1890 257 hiš in 1643 prebivalcev, l. 1900 292 hiš in 1752 prebivalcev, l. 1910 333 hiš in 1945 prebivalcev, l. 1920 360 hiš in 2166 prebivalcev, l. 1930 pa 515 hiš in približno 4500 prebivalcev. Torej se je Ježica v zadnjih petdesetih letih po številu hiš podvojila, po številu prebivalstva pa potrojila.

Skupno šteje Ljubljana z okolico sedaj 5920 hiš in približno 90.000 prebivalcev. L. 1880 pa je štela 2052 hiš in 38.558 prebivalcev. Skupno pa obsega Ljubljana z okolico zadnjih 50 let 106.98 kvadr. kilometrov.

Prijava ustanov.

Kr. banska uprava je z razpisom z dne 14. novembra 1930, IV. No 20.466 odredila:

Po § 27 zakona o ustanovah (zadužbinah), objavljenega v Služb. Novinah z dne 11. 7. 1930 št. 155 (XVIII-388) Služb. list kr. banske uprave z dne 2. 10. 1930, kos 28, se morajo vse ustanove, ki že obstojojo v trenutku, ko je bil ta zakon objavljen, prijaviti v roku 6 mesecov pristojni ustanovni oblasti radi vpisa v ustanovni (zadužbinski) register, katerega ustroj in upravljanje bo predpis minister za presvetlo s posebnim pravilnikom.

Dolžnost te prijave velja tudi za one ustanove, ki nimajo posebnih pravil, temveč so urejene na osnovi zakona ne glede na to, da je uprava teh ustanov poverjena po zakonu kaki javni oblasti.

V prijavi je navesti: 1. Ime ustanove; 2. ime ustanovitelja; 3. datum in akt ustanove (dan, mesec, leto); 4. imovina z nastopnimi podrobnimi podatki: a) nepremičnine: 1. zgradbe (stavbe), opis in kraj, 2. zemljišče, opis in kraj, 3. vrednost nepremičnin; b) vrednostni papirji, vrsta in nominalna vrednost; c) v gotovini; d) kje je denar naložen; e) skupna imovina. 5. namen ustanove; 6. letni dohodek; 7. kdaj je ustanova začela delovati.

Pozivajo se vse uprave us'anov, da svoje ustanove kr. banski upravi prijavijo v predstojenem smislu najkasneje do 11. januarja 1931.

Utopljenček Zvonko Štef najden

Kranj, 4. decembra.

Danes ob 4 popoldne so na kranjskem pokopališču pokopali utopljenček Zvonko Štef. Ob pol štirih ga je avtobus pogrebnega zavoda Gajška pripeljal v Kranj iz mrtvačnice v Dev. M. v Folju pri Ljubljani. Včeraj popoldne je poteklo ravno štiri tedne, odkar je otrok utonil. Ves mesec so posvetili skrbi, da najdejo otrokovo truplo. Preiskan je bil vodni teren od Kranja do Litije. Ždelo se je že, da bo iskanje brezuspešno. Včeraj ob treh popoldne pa je ribiški čuvaj Vovk nenadno našel otrokovo truplo v Savi v Sneberjah pri Šentjakobskem mostu. Takoj je obvestil o najdi orožnike in starče, ki so okrog petih telefončno izvedeli za to vest. Z avtomobilom so odhiteli, da se prepričajo, ali je našeni otrok pravi, ali ne. Najdeni otrok je bil pravi, zato so uredili vse, kar je potrebno za pogreb, ki se je danes vrnil ob veliki udeležbi. Klub temu, da je bil otrok en mesec v vodi in klub dolgi turi, je otrok postal ponosena nedotaknjen v ohranjen. Imel je vso oblike. O kaki poškodbji in ranah ni sledu. Niti na obrazu, niti na kolenu, kjer je bil gol. Šreča je, da je otrok po telikem času stal nepoškodovan. Obraz je zatemnel. Kje se je truplo toliko časa zadržalo, se ne ve. Za starče pa je velika tolažba, da imajo otrokovo truplo na domačem pokopališču.

Nesreča v Ptiju

Ptuj, 4. decembra.

Kopali so v studencu, pri tem dvigali nakopano zemljo in jo odnašali. V studencu je bil zaposlen 24letni fant Repič Mihael, doma v Velovlaku pri Ptiju. Ravno do vrha so potegnili usredni poln škat zemlje, ko se je vrv pretrgala. Škat, naložen z zemljoi, je zdrknil nazaj v globino 20 metrov in padel na mladeniča. Odštevvalno delo v vodnjaku se je spremenoval v reševalno. Nezavestnega so potegnili ubogega fanta iz vodnjaka. Imel je razbito lobanje in zlomljeno hrbenico. Rane so bile smrtni. Kajti umrl je po par urah, ne da bi prišel k zavesti.

V sredo je pihal močan veter, ki je zahteval manjšo žrtev. Pri vratih na skedenju se je mudil 18letni Strelc Leopold, posestnikov sin v Novi vasi pri Sv. Marku. Vrata so bila vsekakor premalo odporne naravnih stil. Padla so na Strelca, ki je pri tem dobil zlomljeno nogo.

Na Bregu pri Ptiju se je prejšnji četrtek zvečer obesila ženska Bibič N. po imenu.

Kralko je »Slovenec« že v sredo med novicami povedal, da so pri gostilni Gregorec na Grajeni trije napadli 27letnega Voda Jožeta. Pri tem je dobil močan bodljaj v pleča. Ranjena ima govorila tudi ptjuje, ker je zelo težko dihal, ko so ga oddali v bolnišnico. Voda je bil zadezen smrtno nevarno.

★ Pri utrjenosti, razdražljivosti, tesnobnosti, pomanjkanju spanja, srčnih težkočah, tičanju v prsih izpostavljenosti naravnemu »Franz-Josef«-grenčica izdatno kroženje krvi v spodnjem delu telesa in pomirljivo učinkuje na valovanje. Profesorji za bolezni prebavil izjavljajo, da se izborno obnese »Franz-Josef«-voda kot čistilno sredstvo pri pojavah, ki izhajajo iz samootrove kanala debelega črevence. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in zadevnih trgovinah.

Naši v Franciji za domovino

Posebnost jugoslovanske kolonije v bivši Lorraine sedanjem francoskem departementu Moselle, je neverjetna razklopčenosť posameznih naših našeljencev. Saj jih šeje samo zapadna lorenška grupa s središčem v Aumetzu nekaj nad osemdeset, večino neznanito majhnih. Prizreditve večjih narodnih manifestacij je zato zelo otežljena. Zato pa so lahko tudi naši izseljeni tem bolj ponosni na zadnjo nedeljsko proslavo v Merlebachu.

Organizirala so proslavo naša narodna društva: Jugoslovanska kolonija sekcija Moselle, jugoslovanska podpora drušva sv. Barbare v Merlebachu, L'Hôpital in Creutzwald, in Slovenska delavska društva v Aumetzu, Audun le Tiche in Boulangue.

Prireditve je bila mišljena in izvršena v velenju obseg s poudarkom vseslovanskega in francosko-jugoslovanskega zbljanja in je potekla ob obilnih udeležbi naših slovenskih bratov Cehov in Poljakov in odlilčnih zastopnikov francoskega naroda, med katerimi moramo posebej omeniti zastopnika francoske vlade g. podpredstnika v Forbach I. Junca, nadalje krajevne mera g. Colsena, glavnega inženjerja g. Arguilleres, glavnega inž. za rudnike Sarre et Moselle g. De Verneuil.

Prireditve je bila mišljena in izvršena v velenju obseg s poudarkom vseslovanskega in francosko-jugoslovanskega zbljanja in je potekla ob obilnih udeležbi naših slovenskih bratov Cehov in Poljakov in odlilčnih zastopnikov francoskega naroda, med katerimi moramo posebej omeniti zastopnika francoske vlade g. podpredstnika v Forbach I. Junca, nadalje krajevne mera g. Colsena, glavnega inženjerja g. Arguilleres, glavnega inž. za rudnike Sarre et Moselle g. De Verneuil.

Rudarjem pri Trboveljski premogokopni družbi v njenem konzumu za izdan blago odtegnejo plačo do popolnega kritija, ne glede na to, ali dobi delavec na roko kaj golovine ali ne. Za to ni mogoče, da bi prišel trgovec ali obrtnik do kritija svoje terjatev, da bi prišel trgovec ali obrtnik do kritija svoje terjatev, ker si odtegne T. P. D. za izdan blago ves zasluzek za svojo terjatev.

Rudarjem pri Trboveljski premogokopni družbi v njenem konzumu za izdan blago odtegnejo plačo do popolnega kritija, ne glede na to, ali dobi delavec na roko kaj golovine ali ne. Za to ni mogoče, da bi prišel trgovec ali obrtnik do kritija svoje terjatev, ker si odtegne T. P. D. za izdan blago ves zasluzek za svojo terjatev.

Zato je trgovstvo v obrtništvu v tako težki krizi, iz katere ni izhoda, če se to ne izboljša. Isto tako je tudi kmet plačila nezmožen, ker vsled mravnega prometa ne more vnovčiti svojih pridelkov.

Potrebno bi bilo predvsem promet poživiti in urediti potrebne pogoje. Zato naprosto:

šeфа eksploracije v Aumetzu g. L. Boreux in Aumeškega rudniškega uradnika g. Richterja. Zadržanega g. poslanika in ministra Spalajkoviča je zastopal šef prosvetnega oddelka našega poslanštva v Parizu g. dr. Arnavtovič. Nadalje je poslalo poslanstvo kot svoje zastopnike poslanškega tajnika g. Nikolija in izseljenškega komisarja g. Poljaku, dočim je zastopal g. Miljuš, osrednji odbor Jugoslovanske kolonije v Parizu. Razume se, da sta bila navzoča oba naša slovenska župnika v Loreni gg. Anton Hafner in Jos. Kaselj.

Dočim so prevzela društva merlebaške skupine zunanj organizacijo proslave, ki se jim je izbrano posrečila, je prevzela Aumeška skupina popoldansko slavnostno akademijo, ki je goste v vseh točkah naravnost presestila in navdušila, tako da bi bilo težko dati prednost njihovemu mešanemu ali moškemu zboru ali igralec Miklove Zele ali tamburarem ali kupletistem. Njihova disciplinarnost je napravila na vse najlepši včas. Gostje iz Pariza so zagotovili, da bodo pripravili agilnemu društvu še lekom letosno sezijo gostovanje v Parizu, dočim mu je izročil predsednik Merlebaške Barbare g. Maiko Mlekuž v imenu praviljalnega odbora prelep Šopek in gančen poljužil njihovga predsednika g. Franceta Hrena.

1. Da se davki omilijo in se dovoli odplačevanje trgovcem in obrtnikom v obrtokih.

2. Davčni obvezanci svojih obveznosti ne morejo takoj plačati. Naj bodo obvarovani še pred večjimi siroski, ki bi nastali radi davčnih rubežnih.

3. Da bodo vsa podjetja izplačevala svojim delavcem zasluzek v gotovini na roko, ker šele na ta način bi se promet poživil in denar prisel v obrok. Nikakor pa naj se ne odtegne delavcem podjetja več kakor 25% delavčeve plače pri enkratnem izplačilu, bodisi v prid industrijalca, trgovca ali obrtnika.

4. Rudarjem se plača odtegne pri T. P. D. ob izplačilih dnevih, ker so se vsled nerednega zaposlenja zadolžili v rudniškem konzumu. Delavcem se odtegne ob plače kolikor dolguje. Na ta način ne pride delavce do gotovine, da bi si mogel kupiti vsaj najpotrebujejoči v plačati delno trgovcu ali obrtniku svoje dolgovne. Kako pride trgovec ali obrtnik do svoje terjatev, da bo mogel svoje obveznosti izvrševati? Na ta način ne more priti denar v obrok, ker si T. P. D. odtegne za izdan blago denar za sebe.

5. Da se vojnim invalidom trgovcem in obrtnikom, ki so po invalidskem zakonu prsti davka na poslovni promet, ne bodo predpisovali davki, katerih so oproščeni.

Kaj pravite?

Gospod urednik! Poznate me kakor učitelja in mnogoletnega naročnika »Slovenca«, pa Vas prosim, da mi blagovolite prepustiti nekaj vrst ljudi sonaročnikom v vednost.

Zek nekajkrat smo bili učitelji na vrsti v rubriki »Kaj pravite?«

Jaz pa vprašam svoje ljube sonaročnike – učitelje: »Kaj pravite in govorite o nas?« Zakaj nas vendar že enkrat ne postite, da od solskega dela zmučeni sedemo vsaj h kolišu mirno? Tu in tam je na vrsti naša organizacija – upajmo, da jo bomo že še bolje uredili –, zoper drugič naše delo, solska in izvenšolsko. Zdaj je bilo na vrsti delo v gospodarskih zadrugah.

Upam, da gospod spectator ni tako naiven, da bi mislil, da bomo učitelji zdaj po tem članku kar drevli na delo v gospodarske zadruge... Pri nas je ni in zato nisem s člankom prizadel. Ali bi pa učitelji tudi posred tam, kjer je kazal zadraga, sprejeli na delo? Pa tudi, ali ima vsak učitelj veselje do takega dela? In ē ga nima, pa mu ga vzdite, te morete! In dalje: ta ima veselje za to, drugi za drugo delo. Zakaj bi se ne smel vsak udejstvovati na svojem polju?

Sicer pa: koliko učiteljev in učiteljev je prislo s prekipevajočim idealizmom na vas službovat, da služovat v svoj idealizem – ubiti? Se li ni to zgodilo neštakrat, da so mlademu učitelju in učiteljici zavil' vrat, deloma po svojem nerazumevanju. In se dalje: kako more učitelj vsemu kaj. Vse naj dela, posred naj bo in se denar naj iztegne, kakor da bi ga splah kaj imel... Končno pa še sliši, da se mu ni treba vlikati v vsako stor...

Ne zagotavjam nikogar, vem, da smo takci, pa tudi takci, toda vredite, da smo takci, kakršne so nas naredile razmere.

Zato stetujem: tam, kjer tam ne gre skupaj, presuditujte mesto svoje domače razmere, pa jih uvedite lepo med seboj! Nikar po nepodobnem posebno ne jemljite upleda nam in – sebi!

Dijaška mladina Brezmadežni

Dan Brezmadežne (8. december) proglaša dijaška mladina za svoj praznik. Na ta dan hoče posvetiti vse svoje misli, vse svoje hotenje in stremljenje Brezmadežni. Pod njenim okriljem naj se zberejo z nami vsi oni, ki so mladega srca, ki želijo v sebi utripljati novih časov, novih življenjskih idealov, vsi oni, ki so zorni za nove sklepe, novo žrtve, ki hočejo z Marijo nositi Kristusa skozi svet in življenje.

Ob 7 v Križankah recitirana sv. maša z našovom in skupnim obhajilom.

Ob 9 preslava Brezmadežne v hotelu Union (tele dvorana). Besede mladine bodo namenjene Mariji, materi novega rodu, Mariji, materi kršč. edinstva, Mariji, Najčastejši devici, Mariji materi duhovnega življenja, Mariji, materi ljubezni.

Popoldne bo dijaštvu uprizoril igrokaz Calderon: Skrinvost sv. maše. K tej prireditvi so vse sloje vabljeni, vsi oni, ki imajo gorko ljubezen do bedne stradajoče mladine. Za oblike, za hrano, za stanovanje akademikov se bo porabil šteti donos te prireditve.

Slov. dijaška zveza.

Koledar

Peteck, 5. decembra: Saba, opat; Krispin, mučenec.

Osebne vesti

Diplomirjal je na tehniki v Charlottenburgu pri Berlinu za inženjerja kemije g. M. Pogačnik iz Podnartca. Castitamo!

Iz vojaške službe. Po službeni potrebi so odrejeni na službo v štab poveljstva L. armijske oblasti pehotni brigadni general Vladimir Skubic; na službo pri voj. delegatu v Rimu major Vladišlav Sondermajer; na službo pri referentu sodstva poveljstva bosenske divizijske oblasti sodni kapetan L razreda Milan Kolar in sodni poročnik Ciril Spindler; za vodnika 26. pešpolka peh. podporočnik Ivan Hočevar; za blagajniku glavnega sanitetnega skladišča intendantski podporočnik Stanislav Burkelj; za vršilca dolžnosti intendantanta 17. pešpolka nizj. vojn. uradnik II. razreda ekonomiske stroke Peter Prica; za knjigovodjo skladišča izdelanih predmetov zavoda za izdelovanje vojaške opreme nizj. vojn. uradnik I. razreda ekonomike stroke Peter Zlatar in za vodnika 4. balonske čete zrakoplovni podporočnik Milosav Petrič.

Mala kronika

Kraljeva in kraljevina zahvala. G. minister dvora B. Jevtić je posjal sledičo zahvalo: »Nj. Vlčanstvo kralj in kraljica sta s posebnim zadovoljstvom sprejela izjavno udanost, katero ste poslali ob otvoritvi nove osnovne šole v Dolu pri Hrastniku, in sta blagovoljni naročiti, da sporočim udeležencem proslave najlepšo zahvalo.«

Naša dijaška mladina praznuje 8. decembra svoj praznik, ki veljača tolazbi in pomoči bedni, stradajoči akademiki mladini, ki nimajo zadostne hrane, ne toplega, svelege stanovanja, ne primerne obleke. V ta namen bo 8. decembra ob 5 v veliki dvorani hotela »Union« vprizoritev »Skrinvost sv. maše« španskega pesnika Calderona. V daritvi sv. maše Calderonove pesnitve je zajeta vsa zgodovina človeštva. Pesnitve je ena najglobljih, kar jih premore svetovna književnost. Nihče naj ne zamudi te prilike. Pričakujemo čim častnejše udeležbe prijateljev našega dijaštva, saj je čisti dobitek namenjen bednim in stradajočim akademikom. Predprodaja vstopnice bo v unionski trafički od petri dalje. – Slovenska dijaška zveza.

Tajniščno Centralnega Mlek. društva prične z današnjim dnem (4. decembra) poslovati v prostorih Kmetijske družbe, Turjaški trg št. 3. Tajniščno vodi I. Benko, dosedelj strok. učitelj banovinske mlekarke šole v Skofiji Luki.

Valvazorjeva koča pod Stolom (1½ ure hoda od postaje Žirovnica), ki je vso zimo oskrbvana, je na novo preurejena. V vseh sobah so nove peči, z drvmi je tudi dobro preskrblena. Kočo oskrbuje znana gospa Minka Krč, večletna oskrbnica Češke koče. Pozimi je zlasti prikladna za smučanje, ker je dober teren v bližini koče in pod Bevščico.

Potresomer zaveda za meteorologijo in geodinamiko je beležil 3. decembra močan potres v razdalji 8890 km s početkom ob 20 3 min in 10 sek. Trajal je nad eno uro.

Potres. St. Rupert, 3. dec.: Davi nas je iz gorskih postelj nenadno zdramil precej močan potresni sunek, ki je trajal do sedem sekund. Sledila sta mu na to še dva sunka. Potres je prilet v smeri od Ljubljane. Naši ljudje, ki niso vajeni kaj tacega, so seveda prestrašen: hiteli na planu, no pa ni bilo ravno hudega. Šibe potresa, reši nas, Gospodi!

★ 50% popusta na železnicah imajo vsi posetniki »Skoka čez kožo«, ki bo dne 7. t. m. v vseh dvoranah hotela Union, in sicer na vseh vrstah in razredih vlakov. Posetniki kupajo na svoji vstopni postaji cel vozni listek ter se potem proti potrdilu, da so bili na prireditvi, z istim brezplačno vrnejo domov. Ta polovčna vožnja velja od 4. do 11. t. m. Vse reklamacije je nasloviti na: Skokov odbor AKM, Ljubljana, univerza.

★ Vreme v državi. Po državi vlada oblačno in ponokod deževno vreme. V Ljubljani je kazal barometer včeraj ob 7.772 mm, termometer 3 do 4.0°C, veter severovzhoden, popolnoma oblačno. V Mariboru je kazal barometer 767 mm, termometer 2 do 5.4°C, zahoden veter, popolnoma oblačno in 0.7 mm dežja. V Zagrebu je kazal barometer 771.6 mm, termometer 2 do 5°C, večer vzhodnozahoden, popolnoma oblačno, 2 mm dežja. V Belgradu je kazal barometer 771.3 mm, termometer 1 do 6°C, veter vzhodnoseverovzhoden, povsem oblačno, 0.7 mm dežja. V Sarajevu je kazal barometer 770.2 mm, termometer 3 do 5°C, mirno, prelečno oblačno, 4 mm dežja. V Skoplju je kazal barometer 763.9, termometer 2 do 14°C, severen veter, popolnoma oblačno, 17 mm dežja. V Splitu je kazal barometer 764.9 mm, termometer 5 do

9°C, silen severovzhoden veter (vharna burja s hitrostjo 12), oblačno.

★ Umetniške božične razglednice, ki združujejo globoko nežno pobožnost in veliko umetniško vrednost, je izdalo Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. Razglednice predstavljajo Kristusovo rojstvo po sliki ruskega cerkvenega slikarja Nesterova.

★ Miklavžev. Najlepše darilo Vaši deci napravite, ako ji podarite lepo knjigo. Kot tako Vam priporočamo: Domače in inuje živali. Knjiga obsegajo 29 tabel in okoli 200 barvastih podob živali mrzlega severa in vročega juga. Cena Din 30. — Mali lord, roman za mladino, Din 20, vezano Din 30. — Najdenec Joket, pravljica za mladino z mnogimi podobami med besedilom, Din 26, vezano Din 36. — Mali palček, slikanica, Din 20. — Robinzon starši, slikanica, Din 20. — Obisk na pristavu, slikanica, Din 20. — Vse te knjige se dobre v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

★ Opazujemo cenj. bravce na današnjo prilogo prodajalca srečki drž. razr. loterije Markovič in drug iz Belgrada, ki je tekmo svojega 30 letnega kulantnega delovanja postal popularen in ga vsakomur priporočamo.

Spominski gaj za žrtve vojne pri Sv. Križu v Ljubljani

Po zamislu inž. Jegliča naj bi se vojaška grobišča pri Sv. Križu, kjer je treba zbrati zemske ostanke osem do devet tisoč moš, uredila takole:

Spominska uredba naj se sklada z duševnostjo našega ljudstva in naj z vedno živim ob utjem prifa pleteto do tistih, ki so žrtvovali svoje življenje za druge. Ne moremo zidati dragih, reprezentativnih spomenikov in mavzolejev, lahko in še bolj e pa pokazemo zvestobo naših čuvstev in kompoziciji preproste lepote, ki jo skrbno in trajno alegujemo. Dajmo in posvetimo urivim junakom in mučenikom, ki jih ne smemo pozabiti. Živiljenje naše zemlje za spomin, kjer im bo v tih zbranosti lepo in dobro počivali med nami!

Na pokopališču pri Sv. Križu je tesno s prostorom, zato zavzemata načrt še manj ko eno petino površine, ki jo imajo sedanja vojaška grobišča. Zavzel bi se prostor na oddelku 44, kjer stoji sedanji snemrek gaj – spomenik judenburških žrtv, zraven še 14 m širok pas zemljišča, kjer so sedan skupini vojaški grobovi, in ob strani do pola še nekaj praznega prostora, ki meri v širino 9 m, tako da bi znašala celotna površina za novo ureditev vojaških grobov 38×31 metrov. Da se ne moremo ob bližnji okolici ustvari enota zase, je vsa uredba zamišljena v obliki spominskega gaja. Na treh straneh bo treba sedanje poti razširiti.

Vedno zeleni okvir tvorijo visoke Pančičeve omorice, gosto zasajene druga ob drugi in v večini tuk do tal. Pročelje, ki je obrnjeno proti glavnemu pokopališču cesti, je v sredini nekoliko odprtjo; levo in desno pred tremi omorikami, ki dajojo primočrno ozadje spomeniku judenburških žrtv (ki ga bo treba s sedanega meseca prestaviti) je po 4 metre široka, z mahonijo obrobljena skupina nizjega, takisto trajno zelenega rododendrona, čezerka, ki je pri ogledu spomenika mogoče videti v notranjosti gaja.

Kot svetische pokojnih preveva notranjost gaja mir in enoto ukras. Tako pri vhodu se še usmeri pogled mimo treh omorik obprtja: levo in desno pred tremi omorikami, ki dajojo primočrno ozadje spomeniku judenburških žrtv (ki ga bo treba s sedanega meseca prestaviti) je po 4 metre široka, z mahonijo obrobljena skupina nizjega, takisto trajno zelenega rododendrona, čezerka, ki je pri ogledu spomenika mogoče videti v notranjosti gaja.

Za saditev bi se uporabile le izbrane in večno trajne rezline, tako da bi potem nadaljnje vzdrževanje in oskrbovanje ne zahtevalo mnogo stroškov. Tudi pod brezami bo treba nasaditi primerno spomladno floro (zvončke, modre scile, trobentice itd.) Par lepih dreves jerebice naj bi rdečimi grozdi svojih plodov privabljajo v gaj, ptice pevke. Sploh naj bo vsa uredba takšna, da bo občinstvo ta spominski gaj ob vsakem času nado obiskovalo.

Kosi vojaških žrtv so shranjene v podzemnih betonskih grobnicah. Grobniči ni videti od zunaj; prekrivajo jih enotni cvetlični nasadi, ki živilno družijo vse grobove. Le ob zglavju vsake grobničice pred živo može strizene tise naznavanja v kamnu vklešen napis, kje je leže pokopani Poljak, Rus, Romun in tuk dežje žrtve, ki so ostale brez imena in se so zbrali v enem grobniču. Nekoliko bolj zase je grobišče, kjer potivajo mučeniki s Subega bajarja, judenburške žrtve in koroški legionarji.

Za saditev bi se uporabile le izbrane in večno trajne rezline, tako da bi potem nadaljnje vzdrževanje in oskrbovanje ne zahtevalo mnogo stroškov. Tudi pod brezami bo treba nasaditi primerno spomladno floro (zvončke, modre scile, trobentice itd.) Par lepih dreves jerebice naj bi rdečimi grozdi svojih plodov privabljajo v gaj, ptice pevke. Sploh naj bo vsa uredba takšna, da bo občinstvo ta spominski gaj ob vsakem času nado obiskovalo.

Danes popoldne sem stal med živahnim vrvenjem na sejmu. Kot v neugnanim mravljišču se je podil drobni sem in tuk, kritič, nagajal in se veselil. Sem in tuk pa si lahko opazil, pa ne redko, bledikav obraz, ki je s svojimi drobimi očmi streljal na velikansko zaklade na stojnicah in v mislih računal, kaj mu bo vse moral prinesi sveti Miklavž. Ustavil sem sestrico, ki je petjal maljega braca za roko. Iz udrih očes mu je gledal glad, iz upadlih lč pa jetika, ki se je utuhnila morda že takoj ob rojstvu v zatoblem, viažnem in mravnem stanovanju v predmetju v mledo živiljenje.

Danes popoldne sem stal med živahnim vrvenjem na sejmu. Kot v neugnanim mravljišču se je podil drobni sem in tuk, kritič, nagajal in se veselil. Sem in tuk pa si lahko opazil, pa ne redko, bledikav obraz, ki je s svojimi drobimi očmi streljal na velikansko zaklade na stojnicah in v mislih računal, kaj mu bo vse moral prinesi sveti Miklavž. Ustavil sem sestrico, ki je petjal maljega braca za roko. Iz udrih očes mu je gledal glad, iz upadlih lč pa jetika, ki se je utuhnila morda že takoj ob rojstvu v zatoblem, viažnem in mravnem stanovanju v predmetju v mledo živiljenje.

Našim cenj. odjemalcem!

Naši nameščenci so stavili minuto teto na nas dalekosežne zahteve.

Na te zahteve smo pristali kljub temu, da so se za več sto tisoč dinarjev povisili letni personalni izdatki.

Naši nameščenci se štejejo med najbolje plačane v tej stroki. Kadar so se carine za množe predmete znalo zvišale se nismo poslužili enostavnega sredstva, da bi povisili ceno našemu blagu ali znižali kvaliteto, marveč smo, kar moremo vsak čas dokazati, zvišali kakovost našemu blagu, poolšanje carine pa smo nosili sami. Naše vodilno geslo je bilo, Je in bo vselej:

Koristi, naših odjemalcev!

Sedaj pa naši nameščenci po novodilih svojega saveza stavljajo na nas nove zahteve, ki jih sami ne moremo več prenesti; mogli bi jih pa prenesti samo ledaj, ako bi povisili ceno našim prodajnim predmetom.

Mnenja smo, in to smo tudi dokazali, da je treba sedaj napeti vse sile, da se cene živelnim potrebsčinam ne samo povisimo, ampak nasprotno po možnosti še znižajo.

Savez zasebnih nameščencev ni na nas stavil samo zahteve, marveč nam je pisal, da so pogajanja brez pomena, in zahteve od nas enostavno, da podpišemo zahteve, ki nam jih je diktiral.

Radi mirega dela in v interesu naših odjemalcev smo ponudili svojim nameščencem podajšanje za nje koristnega dogovora, toda savez je to odklonil.

Naši nameščenci so sedaj pričeli stavljati. Sodbo o takem postopanju prepustimo svojim cenj. odjemalcem.

JULIO MEINL D. D.

Našim cenj. odjemalcem!

V javnem prometu

n. pr. na vleku ali pa cesti ni železnični je nevernost prehleda posebno velika. Tudi načeljive bolezni se lehko razširijo.

Panflavin pastile

razkužilo ustno in žrelni duplino in so učinkovito obrembeno sredstvo pri takih nevernostih.

○ Ceskoslovenská Obec v Lublani počítá v nedeli, dne 7. prosince t. r. o 4. hod. odpolední v Národním domě loutkové představení, spojené s nadílkou pro děti. Hraje se »Panos Jiri». Večer o 8. hod. taměj Mikulášská zábava s programem při restauračním zařízení. Zlatým hřebem večera bude »Salomé«, kterou zahrává nás ochoťnický kroužek. Dárky pro obě závavy přijímají se v neděli odpoledne v místnosti loutkového divadélka.

○ Tatvina v delavské baráki. V třetí je byla izvršena v delavské baráki tvrdke ing. Dukic v Cígljerje ulici v Mostalu večer tatvina. Neznán fat je odnesel delavce Francu Kuranteku in dvema njegovima tovarisema več oblike in čepljev v rednosti 1975 Din. Tat se je spialil v baráku, ko so delavci delali, vrata pa je odpril s ponarejenim ključem ali z vitrihom. Okradeni delavci so osumili tatvino nekega bivšega svojega tovariša, ki ga je policija aretirala. Ta pa je dokazal svojo nedolžnost in je bil nato izpuščen. Za pravim tatom pa ni nobenega sledu.

○ Telefon uredništva »Slovenec«: Tudi k Majarnečki pride »Miklavž«! ○ V gostilni pri Bobenku vsak petek sveže namočena polenovka. 13500

Šentjakobske Miklavžev večer danes ob sedmih v šoli na Grabnu!

Kranj

Miklavžev večer. »Prosvetno društvo« v Kranju priredi Miklavžev večer v dvorani »Ljudskega doma«. Miklavž bo obiskal mladino v petek, dne 5. decembra, ob 6 zvečer. Naročila za otroke sprejema v knjižnici »Ljudskega doma« do 5 zvečer. V soboto 6. decembra ob 8 zvečer bo pa Miklavževanje za odrasle pri pogrenjenih mizah.

Blagostovitev kapelice. V nedeljo, dne 7. decembra, ob 9 dopoldne bo blagoslovljena kapelica v »Delavskem domu« s slovensko službo božjo. Kapelica je v tretjem nadstropju. Pošvencena je sv. Družini, Tabernakelj odnosno oltar je delo arhitekta g. Ivana Vurnika, drugo pa so po načrtih g. Vurnika oskrble sestre. Vsak teden enkrat bo v kapelici sv. maša. V okviru velikopotezne organizacije prebivalcev »Delavskega doma« bo kapelica zlasti teda, ko bo dom dobil svojega stalnega duhovnika in redno vsakdanjo službo božjo, predstavljalna prevračen vzgojni prostor, ki bo brezvonomno zarasil viden vpliv v duše članov »Delavskega doma«.

Akademija. Na praznik 8. decembra bo Marijanska kongregacija priredila v »Ljudskem domu« ob 4 popoldne svojo akademijo, na kateri bodo nastopile vse naše mladinske organizacije in društveni odseki. Programsko bo akademija nudila nekaj novega in svojevrstnega.

Kamnik

○ Miklavž prihaja. V petek zvečer, dne 5. dec. 1930 bo hodil sv. Miklavž, povsod darove delil, a najprej se bo ustavil v »Kamniškem domu«, namreč ob 4 popoldan. Zato naj ne zamudi te lepe prilike nobeden izmed otrok, kajti teden bo še zvrhano poln koš samih lepih daril, ki jih bodo dobili najbolj pridni otroci. — Zvečer ob pol 20 bo pa zopet prišel sv. Miklavž. To pot bo pa obiskal odrasle.

Smrtna kosa. — V sredo ob 9 smo pokopalni na Zahal dobro, skrbno mater, Katarino Košec, ki je v vzorno potrebiti ivostjo trpela svojo dolgotrajno boleznen. Naj počiva v miru!

Duhovne vaje bomo imeli tudi letos kakor običajno ob sobote, dne 6. dec. 1930 zvečer do torka, dne 9. dec. zvečer v farni cerkvi na Šutni.

Občinski proračun in proračun ubožnega skladu mesne občine Kamnik za leto 1931. Je do 12. t. m. javno razpoložen na vpogled na županstvu. Pripombe proračunu naj se v navedenem roku vlagajo pri županstvu.

Kamnik se modernizira. Z decembrom smo dobili v našem mestu higijenico pralnico in svetlokalnikovo vsakovrstnega perila in kemično čistilnico damske in moške oblik. Otvoril jo je g. St. Savs v Mistrovi ulici št. 20.

Vič

Miklavžev večer v Društvenem domu na Glinah je danes (petek) za otroke ob pol 6, za odrasle ob 8 zvečer. Vstopnina za odrasle 3, za otroke 1 Din. Darila se sprejemajo do 8. ure.

Na državnih osnovnih šolah je skupno 8 razredov s 9 vzprednjicami, na katerih poučuje 24 učnih moč brez veroučiteljev. Ni nam razumljivo, zakaj je potrebno 7 učnih moči več, kajti pa je razredov, se s posebnim ozirom na to, da je pouk samo podnevn. Nujno potrebno je, da merodajni faktorji to urede, ker občina tege bremena ne more nositi. Po drugih osnovnih šolah zadostuje na razred ena učna moč.

Osebna cest, G. Andrej Knez je odložil posle odbornika in blagajnika v krajnem šolskem odboru ter je namesto njega imenovan g. Josip Tribuš.

Kočevje

Vincencijeva družba je tudi letos zaprosila sv. Miklavža, da se oglaši med tukajšnjimi malčki. Bo veselje, ker bodo obdarovani v svi otroci. Na osnovni šoli bo prihod sv. Miklavža in razdeljevanju daril ob 16. Na rudniku in čakalnici pa ga bodo pričakovali ob 17.

Velike količine odpadkov

odstranijo iz telesa z blagim in sigurnim delovanjem Artin-dražje. Dobivajo se v vseh lekarjih. Vsebina skratke po 8 Din zadostuje za 4-6 krat.

Maribor

Dve igri lačnega teatra

(Uprizore mariborski študentje dne 8. dec. 1930.)

Kakor tihia pesem je igra apostolov (1924), ki jo je spisal v Mariboru rojeni avstrijski pesnik Maks Meil. Vzročila je igra iz globoke vere v evangelij in iz domače priprrosti revnih ljudi. — Visoko v gorah prebiva v samotni koči stari dedek s svojo vnukino Magdaleno. Tja prideva dva razbojniki in mlajšega Janeza, sreča tam božja luč Magdalena, nedolžno deklete, vzbudi s svojo priprosto, naivno vero v razbojniku Janezu čisto drugo, dodelj skrito osebo, ki plašno pobegne v noč. — Pisatelj nam je narusal s pasteli toplo domačo sliko in v njo postavil lik razbojnika apostola Janeza, ki ga obame milost božja in ga izpreobrene.

Tudi druga igra obdeluje delovanje milosti. Tu smo pa popolnoma v sedanjosti. V premestju se dogaja Berlinčana Heinza Steguwita igra o božju »Veseli trije kralje« (1927). Po prvi uprizori v Berlinu in ko je izšla igra v tisku je nastala prava borba za njo in proti njej. Nekateri so ji zamerili veselost in so se ustrashili njene sodobnosti, drugi so jo pa ravno radi hoteli ustvariti versko igro velikega mesta in tušči socialnosti z veseljem sprejeti. In »Veseli trije kralje« so pokazali, da ima obstek na odru. V nemških velemeštih in v delavskih revirjih je to najbolj igrana božjana igra. — Jožef, prodajalec vžigalce in njegova žena, prodajalka cvetic, stanujeva v borčnem hlevu. V zimski noči prideja tja s svojimi ter'atvami stražnik Gašper, dimnikar in hišni posetnik Melhior in pek Božetar, a ko zagledajo najdenka, ki sta ga sprejela Jožef in Marija, se začene v starih, zakrnjenih srčih buditi novo čuvstvo in spoznajo, da bi se moral človek radi vsega skrbiti. — Resno in veselo scene se vrste, kaščno je pač življenje, in v to pride »sveti plamen« — versko doživetje. To doživetje pa naj ne ostane samo oni osebi ali igralcem, ampak naj obitime vse, da bo dala igra občestvo vez med omimi na odru in med onimi pred njim. E. S.

Pot k slavi

(Ob predvajjanju znamenitega Tauberjevega zvočnega filma.)

Mariborska Prosvetna zveza predvaja do vključno 8. t. m. v unionskem kinu umetnostno dragoceno filmski umotvor »Pot k slavi«, ki ga je stroga in vestna nemška cenzura kot takega označila. Ce bi se temu ali onemu morda zdele kot neprimerno, da je prevzela Prosvetna zveza ta film v program svojih prosvetnih in kulturnih kinskih predvajanj, mu bodi pojasnjeno, da se resnična prosveta in omika ne omrejuje zgolj na potopisne, zgodovinske, svetniške, tehnične in druge filme, marveč da je bistvo prosvete zajeto v vsakem etično pozitivnem filmu ter v vsem, kar človeštvo blaži ter ga dviga k svojemu Stvarniku. Film »Pot k slavi« diha iz sebe čar rodne zemlje, ljubezen materino, ki je ne more iztrebiti nobeno velemestno veterjansko svetovanščino. Seveda je treba pri tem vzeti ljudi iz filma, jih sprostiti vseh reziserev, vez in vsak bo morda našel v tej ali oni izmed mrtvih premikajočih se scene življenje, ki zadeva v mnogem morda nas same.

Pot k slavi, pot nekega vaškega krémara do moža svetovnega slovesa ponazarjuje ta film. Vse gre sicer po programu in nikjer ni pravega dramatskega konfliktka; vendar brez žrtev tudi tu umetniška pot ni. Ob vrhuncu svoje slave mora umetnik okustiti, da med prvotno vaško preproststvo in vrhuncem umetniške slave niso samo rožnata pota, ampak da je bilo treba za končni, sicer vabilivi smoter, globokih odgovoda...

□ Smrtna kosa. V Studencih, Kralja Petra cesta 28, je umrl v starosti 77 let upokojeni železničar Franc Stampfel. Pogreb bo danes ob 16 iz mrtvašnice na studenško pokopališče.

□ Stolna Vincencijeva konferenca ima drevi ob 20 v stolnčezupniški pisarni sestank. Važno!

Celje

○ V mogočem spremstvu angeljev in parklje pride danes popoldne ob pol 6 v gledališču dvorano Ljudskega doma (palaca Ljudske posojilnice) sv. Miklavž obiskat mladino. Ob pol 9 zvečer bo istotom obiskal mladino in odrasle v odraseljih. Darila je za obe nastope oddati tekom današnjega dne v Prosvetnem tajništvu na Cankarjevi cesti 4, ki je do 5 odprt. Od 5 dalje se sprejema darila blagajna pred vhodom v gledališko dvorano, ki bo odprt vase do pol 9. Vstopnine na.

○ O odkritju grobničev celjskih grobov smo pred včerajšnjim obiskom poročali. Kar smo poročali, je za enkrat vse, kar se da o tej zadevi povedati. Delno pomankanje denarja je zahtevalo ustavitev dosedanjih del. Tudi bi se dela močno zavlekla, kar bi oviral službo božjo. Zato so za enkrat odkriti del spet zakrili. Nadaljnja raziskovanja se bodo pričela na drugih mestih cerkve. Vsečakor bo bilo silno želeti, da bi mestna občina čimprej dala konservatorju gosp. Maroltu na razpolago potrebnih sredstev, s katerimi bi bilo možno to dela nadaljevati.

○ Gospodarsko poslopje je pogorelo v torku 2. decembra t. l. zvečer posnetniku Martini Božlu v Košnici, bratu odvetnika dr. Božljiva v Celju. Ogenj je nastal okoli pol 7 zvečer in je poslopje gorelo nekako do 10 ponoči. Poklicano gasilno društvo iz Celja žal ni moglo ukreniti ničesar učinkovitega, ker primanjkuje v tem hribovitem terenu vode. Kaj je ogenj nastal, je doslej nepojasnjeno.

○ Nov zdravnik v Velenju. Sekundarni celjski javne bolnišnice gosp. dr. Davorin Kolsek je z včerajšnjim dnem prevzel ordinacijo za pokojnem dr. Brankom Žižkom v Velenju.

○ Veliko marijansko akademijo priredijo v pondeljek dne 8. decembra t. l. popoldne v gledališču dvorano Ljudskega doma celjski dijaki-kongregantini v počastitev svoje vzvišene patronke. Vstopnice se dobivajo v predprodaji v Slomškovem tiskovnem zadrugu. Zeleti bi bilo, da bi celjsko občinstvo obilno podprlo idealizem našega dijaka.

Kočevje

Vincencijeva družba je tudi letos zaprosila sv. Miklavža, da se oglaši med tukajšnjimi malčki. Bo veselje, ker bodo obdarovani v svi otroci. Na osnovni šoli bo prihod sv. Miklavža in razdeljevanju daril ob 16. Na rudniku in čakalnici pa ga bodo pričakovali ob 17.

□ Nj. Vel. kralj — Prosvetni zvez. Predsednik mariborske Prosvetne zveze dr. Josip Ho hajec je prejel včeraj na vdanostno brzojavko, ki jo je odposiljal v imenu zveznih delegatov ob pričeličem občnem zboru Prosvetne zveze sledenje odgovor ob ministru dvora: »Nj. Vel. kralj je sprejel z zadovoljstvom izraze vdanosti udeležencev redne skupščine Prosvetne zveze v Mariboru ter mi je blagovolil naročiti, da izjavim njegovo zahvalno. — Minister dvora B. D. Jevtić.

□ Miklavž prihaja... Jutri ob pol 21 imata mariborski Ljudski oder in slovensko pevsko društvo »Maribor« v dvorani Prosvetne zveze svoj obiskajti Miklavž večer s pestrim sporedom; darila se do jutri ob 19 izročijo v pisarni Prosvetne zveze na Aleksandrovi cesti 6. Splošno znano je v Mariboru, da je Miklavžev veter »Maribor« in Ljudskega odera med najlepšimi ter naškrbnejšimi organiziranimi. Zato ni čuda, če uživa ta tradicionalni večer svoj sloves in če bo tudi letos dvorana Prosvetne zveze prepričljivo vedenih v živahnih Miklavževcev. Vsi! — Agilna letaška omladina priredila dne 19 v svojih društvenih prostorih Miklavžev večer za otroke, jutri ob pol 20 pa za odrasle. Vljudno vabljeni!

□ Na video tajanstvena smrt je doletela hlapca Josipa Pretola na Slemenu nad Selincem ob Drži: njegov tovarš Josip Malek ga je, kakor smo že izpovedali, poročil v številki ob sredini, potolko del smrti z bičevnikom. Na predlog tukajšnjega državnega tožiteljstva se je izvršila nad trupom mrtvega Pretola obdukcija, ki je na Pretolovi glavi dognala kot posledice udarcev z bičevnikom tri komaj zaznate udarne, da bi komaj mogli proriniti list vanje, iz katerega je curijala kri. Obdukcija komisija je dognala, da je Pretol imel že svojčas razpočeno lobanjo, ki se pa očividno ni povsem zacetila, ker bi sicer bilo težko certificirati, da nekaj udarcev z debelejšim koncem bičevnika moglo povzročiti smrt. Malek, ki je bil po izvršenem dejanju, kakor smo že poročali, neznanom kam izginil, se je sedaj sam javil orožništvu v Selincu ob Drži.

□ Prva otroška predstava v letošnji sezoni bo najbrž v nedeljo v tukajšnjem gledališču. Uprizori se Raederjeva pravljivna igra s petjem, plesom in godbo »Aladinc v H. Tom a Šilčevi režiji. Plesne točke je naštudirala gole. Erna Kováčeva, nove dekoracije je izvršila g. Ussar; sodeluje del vojaškega orkestra. Pravljivno orientalsko obeležje te čarobne igre bo deci gotovo zelo uživalo.

□ Duh maščevalnosti... Dne 1. septembra 1930 sta se v Ruperčah sprila Ignacij Pavalec ter 24 letni delavec Jožef Bednaršek iz Maribora. Kadarka da bi bilo človeško življenje kos slanine. Pavalec je zgrabil za noč ter prizadel Bednaršeku ranitev na levem nadljetju; in kakor da mora obveljati načelo zob za zob: šel je Bednaršek po želeni drogi ter z istim zamahnil Pavaleca po glavi in hrbitu. Pri tem je Pavalec prišel ob prvo levo rebro. Pavalec je nato izvršil samomor; vendar ni zadobil poškodb v nikaki zvezi z njegovo smrščo. Bednaršek je včeraj sedel na zatožni klopi ter se zagovarjal s silobranom. Bednaršek je bil obsojen na tri mesece strogega zapora, pogojujno tri leta.

□ Jagode v — decembra. Gosp. Ivan Krajnc je prinesel v naše uredništvo nekaj lepih jagod, ki jih je nabral te dni na Meljskem hribu. Najprišnjeje hvala za pozornost.

□ Mariborskemu reševalnemu oddelku je dodelovala krčevinska občina znesek 500 Din. Najprišnjeje hvala!

□ Za kolportažo našega lista iščemo sposobne ljudi; vprašati pri upravi na Koroski cesti 1; predpisana starost 16 ožir. 18 let. Sprejemajo se tudi

Griša:

Miklavževa

Sovražnika sta,
pa hodita vstreč —
beli Miklavž
in črni možic.

Striček Miklavžek
ljubi svoj rod —
malčkom prinaša
tisoč dobrov.

Parej pa gleda
lakomno — uh!
Vse bi pobral rad
črni grduh.

Strašno ropoče —
brrom-pom-pom —
»Pavljaci mali,
zdaj vas pa bom!«

Toda Miklavžek
dece ne dà,
koške jim polni
in se smehlja.

Vinko Bitenc:

**Poredni Janezek
in sv. Miklavž**

(Miklavžev večer. Mati priže luč, zagrne okna; nato gre v vežo, pogleda skozi vrata na dvorišče; ko vidi, da je vse v redu, zaklene vežna vrata in se vrne v sobo. — Janezek in Micka sedita ob peči in vprašajoče pogledujejo svojo mamico. Na mizi stojita dve košarici, pripravljeni za darove, ki jih bo prinesel sv. Miklavž.)

Mati: Ali slišita zvončkanje? Pravkar je zavil sv. Miklavž s vojim spremstvom k sodetu. Potem pridejo k nam.

Micka (vesela): Joj, jaz se že tako veselim!

Janezek (preplašeno): Ti se veseliš, Joj-mene, mene pa je tako strah! Mamica, kajne, da ne spustite parklejv v sobo?

Mati: O, saj jih ne bom! Sv. Miklavž jih bo sam povabil notri, Janez! Veš, on ima v svoji zlati knjigi vse zapisano, za vsakega otroka na posebni strani, če je bil priden ali poreden.

Micka: Jaz sem bila pridna, doma in v šoli, kajne mamica?

Mati: Doma si še nekam ubogljiva; če si tudi v šoli, bo pa že Miklavž povedal.

Janezek (mu gre na jok): Mamaaa, jaz se parkeljev tako bojim!!

Mati (se smeje): Aha, imaš slabo vest, kaj?

(Zvončkanje in rožljanje z verigami se približuje.)

Micka: Ze gredo, že gredo!

Janezek (joka): Neee parkeljev notri, mama, neeee!!

(Glasovi pred hišo, vmes rožljanje z verigami in tuljenje parkeljev. Nekdo potrka na vrata: Odprite sv. Miklavžu, ki prihaja iz nebes!)

(Micka vsa vesela poskakuje, Janezek pa se kremži. Mati gre in odpre vežna vrata. Miklavž v spremstvu angelcev stopi čez prag; parkelji ostanejo zunaj, tulijo in piskajo. Micka in Janezek poklekneata, pričneta moiti.)

Miklavž (Micki): Kako ti je ime?

Micka: Micka!

Miklavž: In tebi?

Jeličin Miklavžev večer

Nocoj je Miklavžev večer. Zunaj je zima in mraz, droben sneg naletava.

Jelica in mati sta v hiši, stiskata se k majhni pečici, ki je nocoj zakurjena. Čez dan je šla Jelica v bližnji gozd in našrlala malo dračja. Tiho šepetata.

»Mama, ali mi bo letos kaj priesel sveti Miklavž?«

Mati skoro ne upa odgovoriti, saj bi preveč užalostila dobro hčerkko. »Ne vem; sveti Miklavž ne hodi po tako revnih hišah kot je najina...«

»V mesto pa pride?«

»V mesto pa...«

Potem sta dolgo molčali. Slednjič si Jelica ognre raztrgano haljico in obuje borne čeveljke.

»Kam boš šla, Jelica?«

»V mesto grem, morda vidim kje sv. Miklavža in nocoj so vsi ljudje doma, potrkala bom, da kaj dobim.«

»Pa se kmalu vrni.«

Jelica odpre vrata. Mraz je zunaj in sneg ji prši v obraz. Stopa po zasneženi cesti, spesi korake v mesto, misli na sv. Miklavža; misli na bolno mamico.

Tava po mestu. Miklavža ni nikjer. Tu pa tam potrka, dobi košček kruha, kak dinar in gre naprej. Strašno jo zebe.

Slednjič obstane na križišču razsvetljenih ulic in čaka, da bi ustavila kakega gospoda in ga poprosila za dinar. Mnogo ljudi gre mimo, a vsi hite, hite, nobeden je ne sliši, nihče je ne pozna.

Zdaj gre neka gospa. Počasi gre. To počasi, si misli Jelica in jo ustavi.

»Revica...« Zasmili se uboga Jelica gospa. »Kaj naj ti dam? Zakaj naj pa nisi nocoj doma, ko hodi sv. Miklavž po hišah?«

»Dobra gospa,« ječja Jelica, »k nam ga ne bo. Sami sva z materjo in mati je še bolna; prverni sva, da bi našu obiskal sv. Miklavž.«

Gospa jo prime in jo boža po premli ročici. Ah, kako gorce so njene rokavice...«

»Kar z menoj pojdi,« jo povabi dobra gospa. »Kako pa ti je ime?«

»Jelica sem.«

»Tako, Jelica. Kje pa stanujeta z mamico?«

»Tam zunaj mesta v majhni hišici.«

Sli sta tiho po dolgi ulici. Nato sta vstopili v visoko in lepo hišo, po širokih stopnicah. Vstopili sta v lepo sobo. Mize pogrnjeve, po stenah lepe slike, tla so gladka in se svetijo v močni luči. Jelica skoro ne upa naprej s svojimi bornimi in zamazanimi čeveljki, saj še nikoli ni bila v tako lepi sobi.

»Jaz sem tudi imela tako deklico, kot si ti. In tudi ji je bilo komaj sedem let in se je prav takto kakor zdaj vi vesele prelepi darov sv. Miklavž. Kar poglej ga, kako srečno in zadovoljno sedi poleg svojega očka in mame z zvrhano košarico v naročju! Zdaj, ohjej, zdaj ima ta pobič že dolgo, do pasu segajočo brado in sv. Miklavž se ga ne spomni več... Kajne, je bil fant od fare Kotičkov striček nekoč!«

Janezek: Janeeez...

Miklavž (pogleda v debele bukve, ki jih nosita dva angelca, išče stran in čita): Micka in Janezek! Micka, ti si pridna in se rada učiš — to imam zapisano o tebi. Zato ti bom prinesel polno košaro samih dobrih stvari. Ostani tudi vnaprej taka. — A ti, Janezek — o tebi pa je zapisano, da si zelo poreden, da ne ubogaš mame, pa tudi učitelja ne ubogaš in se slabu učiš. Tudi tebi bom prinesel polno košaro, ampak samega — korenja in repe. Dobil boš tudi dolgo palico, s katero te bodo vsehši mama našeškali, če boš še vnaprej ostal tako poreden. — Parkelji, zgrabite ga! (Parkelji zapiskajo, hoteč navaliti v sobo.)

Mati: Ne pustim — saj se bo poboljšal!

Miklavž: Dobro. — No, Janezek, se boš poboljšal. — Sv. Miklavž.«

Jelica ne ve, kaj bi počela. Kaj bo rekla mama, ko jo bo videla v tako lepi obleki? Zelo dobra in usmiljena gospa, si misli.

»No, vidiš, zdaj ti ne bo mraz. Joj, kako te zebe. Semkaj k peči sedi, takole...« Gospa je zadovoljna in se smeje, saj ona ni nič manj srečna kakor Jelica. Potem gre nekam v drugo sobo, a kmalu se vrne s polnim krožnikom sladčice in z veliko rumeno potico... Joj, Jelica kar verjeti ne more, sline se ji pocede, saj se ji smeje ta dobra potica, s katere kujo sladke rozine... Hm... Jelica ne more spregovoriti. Rada bi rekla, da je to preveč, preveliko darilo. A sladčice se ji smejejo, saj se potica, tako prijetno diši...«

»To ti bom pa zavila, da boš nesla domov mamici,« pravi dobra gospa in zavija vse te dobrote v papir in napravi velik zavoj.

»Hvala vam, dobra gospa,« več ne more Jelica spregovoriti.

»Le pojdi zdaj, Jelica, k materi domov, pozno je že. Drugič se le še kaj oglasi in bolno mamico pozdravi.«

Jelica že hiti skozi mesto. Srečna je. In nič več ji ni mraz, saj ima gorko obleko. In kako jo greje čepica, nič več ji ne prši mrzel sneg v obraz. Vsa vesela je in misli na mamico, katero bo tako razveselila.

Pride domov in na lahko odpre vrata. Mati, ki dremlje ob peči, se zdrami.

»Jelica, si ti?«

»Da, mamica, tudi naju ni pozabil sveti Miklavž. Glejte obleko, plašček, pisano čepico in tu notri potica, same sladčice...«

Prizgalja je luč. Jelica hiti razkladati po mizi pisane dobre. Medtem pripoveduje svoj doživljaj in zoblje sladčice. Joj, kako se to prilega njenemu lačnemu želodčku... Ah, kaj pa je to?... Prav na dnu — velik, čisto nov bankovec...«

»Vidiš, Jelica, tudi revnih ljudi ne pozabi sv. Miklavž!«

Halo, otroci!

Prosite radodarnega svetca božjega, da vam poleg raznovrstnih igrač, sladčice in drugih daril ja zagotovo prinese nocoj tudi prelepo pravljico

Vaidenček Jokec

ki jo je spisal Kotičkov striček in izdala v krasni knjigi

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Opozorite tudi mamico in očka na to knjigo, da bosta še onadva prosila sv. Miklavža za vas!

Otroci, ali veste, kdo je ta nobič?

Cute in strmite: ta pobič je — Kotičkov striček. To se pravi: takšen je bil Kotičkov striček tedaj, ko mu je bilo komaj sedem let in se je prav takto kakor zdaj vi vesele prelepi darov sv. Miklavž. Kar poglej ga, kako srečno in zadovoljno sedi poleg svojega očka in mame z zvrhano košarico v naročju! Zdaj, ohjej, zdaj ima ta pobič že dolgo, do pasu segajočo brado in sv. Miklavž se ga ne spomni več... Kajne, je bil fant od fare Kotičkov striček nekoč!

Mamica, nikar ne plakaj! Tvoji punčki je zdaj tako lepo, da bi morala biti vsaka tvoja solza utrine radosti in ne bridkosti. Ni mi več treba ne praznične obleke ne dežnička ne copatki ne ročne torbice... V raju, mamica, smo mi anelci, srečni brez vsega tegu, srečni tako, da si ne želimo ničesar lepšega več...«

Iz česa nastane megla?

M. K.:

Pisala je sv. Miklavžu in umrla

Sedla je punčka, srček materin, ljubljena očetova, za mizo, sedla je, pomočila pero v črnilo in začela pisati v zelikimi, okornimi črkami:

Ljubi sveti Miklavž!

Ne pozabi name, prinesi mi kaj! Prinesi mi, lepo te prosim, lep dežniček in praznično obleko. Pa copatke pa ročna torbico pa še kaj drugega mi tudi prinesi! Vedno bom molila in bom pridna in bom ubogala mamico...

Ljubi, ljubi sveti Miklavž, da ja ne boš pozabil name, da mi boš je zagolovo prinesel, kar te prosim!

Lep pozdravček od Tvoje

Cilke Pustavrhove.

(Stanujem s svojo mamico in očkom na Rakeku v hiši štev. 167.)

Tako je napisala punčka. Potem je vtaknila papir v ovitek in položila pismo skrivnega okna, da ga ponoči mimogrede vzame sveti Miklavž...

In se je sv. Miklavž ponoči res spustil po srebrni lestvi na zemljo in je tihom in skrivnem hodil od hiše do hiše ter pobiral pisemca otrok. Našel je tudi pisemce male Cilke. Odpril ga je in prečital. In si je zamišljeno pogladil dolgo, častitljivo brado. Potem se je zadovoljno nasmehnil in dejal:

»Tole punčko, tole mojo zlato punčko mojam prav posebno obdariti! Ne bom ji prinesel ne dežnička ne copatki ne torbice in drugih takih reči, ki jih čas zdrobi; izkazal ji bom svojo posebno naklonjenost: vzel jo bom k sebi v sveti raj, uvrstil jo bom med svoje spremstvo, da bo angelček med angelčki...«

Tako je sklenil sv. Miklavž. Položil je Cilko pismec nazaj na okno in odšel tihom in skrivnostno, kot je bil prišel, dalje v črno noč — — — *

Naslednjega dne proti večeru se je mama male Cilke grozno prestrašila.

Kar nenadoma, kar nepričakovano je njeni punčki, njena zlata punčka, široko odprla oči, bladro zakrilila z ročicama po zraku in se zgrudila... Angel smrti se je dotaknil z nevidnimi perotmi in jo poljubil na belo čelo.

»Cilka! Srček moj! Dušica moja! Kaj ti je?« je kriknila mama in se v divjem obupu oklepila njenega vrata.

Punčka pa je bila med tem že zatisnila oči in umrla. Umrla je, stara komaj devet let. Umrla baš onega dne, ko je bil njen god.

Kdo bi popisal vso bolest materino, kdo preštel vse njene grenke solze?

Umrla je punčka, njena duša pa je splavala zlatim zvezdicam naproti.

Umrla je punčka, njena duša pa je

Gospodarska kriza v Italiji

V času, ko se še ni zaključila preiskava proti zaročnikom v zgornji Italiji, je fašizem zabil nov udarec. Gre samo za 12% znjanje plač javnih nameščencev in vendar se je fašistična zgradba stresla do temeljev. Že deveto leto pada s fašističnimi tribus obljube za obljubo temu izvoljenemu narodu, da rabimo izraz nekega rimskega lista, zdaj pa znižanje plute sledi na hujšče draginje v brezposoščini. Niso zadeti samo državni, delziali in občinski uslužbenci, temveč reže ukrep globoko v vse narodno gospodarstvo. Istočasno je namreč vlada začela boj za znižanje cene. Brzavno sklicuje v Rim korporacijski minister predstavnike vseh pridobitih panog. Peči se ukvarja, kako bi cene kruh, pčeli, mlinari, kako bi moko ceneje podajali, hišni lastniki so že znižali na emnino za 10% in listi se bodo prodali ali za pet stotink cene. Pa dobro, če bo vse cene, javni nameščenci vendar ne bodo posebno prizadeli in zasebnih nameščencev v admiv ukrep ne zadeva! Že en sam primer nam pokaže, da je vlada s svojimi načrtimi upravičila hišne lastnike vse narodno gospodarstvo. L'sli se bodo odslej prodajali po 20 stotink mestno po 25. Zato pa so izdajatelji že znižali plače ured ikon in drugim nastavljenjem ter nekaterim sotrudnikom in stavcem kratekom do odpovedali službo. Listi bodo izdaje skrili, papirja pa de manj, d'la bo manj, zaslufka manj, brezposelnosti več. Dne 1. julija, ko so bile odpravljene zadne emnive v stanovanjski kupčici, je bil za hišne lastnike velik praznik. Stavbni obrti je b'ja dana nova pobuda. Že po štirih mesecih morajo hišni lastniki znižati načmine, kar je stavbni obrti le v skodo. Kdo bo naložil denar v hišo, ako mu pride korporacijski minister z novim ukrepon za znižanje na emnino, že preden je hiša pokritja? Iz novih ukrepov, večnih izprememb, ki jih je fašistični korporativizem že toliko prinesel, se poraja nestalnost in negotovost, ki sta na hujšči oviri kontolidacije narodnega gospodarstva.

Javnim nameščencem so bile znižane plače po kliniju 1:4, to se prav znižana plača naj odgovara štirikrat predvini. Cene vsekdanjih potrebščin so danes v Italiji približno petkrat višje kot pred vojno. Vladna akcija gre za tem, da te cene zniža za eno točko, da bi življenje ne bilo

danesh več kot štirikrat dražje kot pred vojno. Cene živilenskih potrebščin na debelo so že padle na točko, na drobno pa se sučijo okoli petkratnih predvinih. Bela moka se je leta 1913 prodajala po L. 28.50 stot., danes stane 110 (povišek 380%); kruh je bil l. 1913 po 0.40 kg, danes se prodaja po 2 liri (povišek 500%). Do im ni cena mokre niti štirikrat višja kot pred vojno, se kruh prodaja petkrat dražje. In te nuskladnosti boče zdati fašistična vlada odpraviti. Zato p'itiska na trgovce na drobno, da znižajo cene. Spl'šno mnenje v gospodarskih krogih pa je, da vpivajo odločoče na cene na drobno državni in občinski davki; dokler se država ne odloči za znižanje davkov, ne bodo izdale niti konfinačne, ki jih napovedujejo fašistični listi. Tako smo zopet pri izhodni točki, pri državi, ki ne more znižati davkov, kakor ne more zadostno plačevati uradnikov, ker sama potrebuje denarja. Circulus vitiosus. Preostane edina rešitev: znižanje državnih stroškov, ki me mogoče, ako so opusci oboroževanje in fašistična prestižna politika. Za ta korak pa se fašizem ne bo nikdar odločil, ker bi v tistem trenutku nehal biti fašizem.

Znižanje plače je italijsko javnost osupnilo, ne pa tiste poklicane, ki so tako večni, da lahko pogledajo malo za kulise. Bivši finančni minister De Stefanii se je vrnil iz Amerike b'z d'narja. Pogajanja z Credit Lyonnais za poslobo so se izjavilova. Zdaj poskuša bivši finančni minister Volpi svojo srečo v Ameriki država rabi d'narja. Med zadnjim obiskom v Livoju je duce narotil, da mora biti 10.000 tonska križarka "Gorica" se letos dokončana. Državni obračun izkazuje dne 31. oktobra, to je na koncu prvih štih m' seces 729 milijonov priman'kija; samo v oktobru je priman'kija narastel z 150 milijonov. Med drugim dolguje država 37 milijonov blagajni za amortizacijo notranjega d'ga, ki so jo obnovili komaj juli a meseca. Le nekaj številk, da pokažejo, s kakšno težo p'itiska potrani dolg na državne finante: leta 1927 je znašal 86.423 mil., l. 1928 87.026 mil., l. 1929 87.689 mil. in 31. oktobra 1930 88.583 mil. lir. Dolg torej raste. Dne 1. novembra 1931 započeo prve serije devatiletnih državnih bonov v znesku 3.807 mil. lir. Mussolini je v svojem zadnjem govoru obkobil, da jih bo država izplačala.

ležence prines s seboj po več z vodo brušenih deželic v dimenziji 10×20 cm in 6–8 mm debeline. Poučuje strokovni učitelj Tehničke srednje šole g. Adolf Dolak.

Borzo

Dne 4. decembra 1930.

DENAR

Gibanje tečajev na deviznem trgu je bilo neenotno. Promet je bil znaten, posebno v devizi Newyork. Privatno blago je bilo zaključeno v devizi Trst, ostale zaključene devize pa je dala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključeni tečaji.) Amsterdam 2274.50–2280.50 (2277.50), Berlin 1349.25 bl., Bruselj 789.05 bl., Budimpešta 987.65–990.65 (989.15), Curih 1052.00 bl., Dunaj 794.67–797.67, London 274.72 bl., Newyork 56.37–56.57 (56.47), Pariz 222.29 bl., Praga 167.33–168.13 (167.73), Trst 295.27–297.27 (296.27).

Zagreb, Amsterdam 2277.50 bl., Berlin 1347.75–1350.75, Bruselj 789.05 bl., Budimpešta 987.65–990.65, Curih 1094.40–1097.40, Dunaj 794.67–797.67, London 274.32–275.12, Newyork 56.34–56.54, Pariz 221.29–223.29, Praga 167.33–168.13, Trst 295.27–297.27 (296.27).

Curih, Belgrad 9.12.80, Amsterdam 207.725, Atene 6.675, Berlin 123.10, Bruselj 72, Budimpešta 90.26, Bukarest 3.0625, Carigrad 2.445, Dunaj 72.63, London 25.06375, Madrid 38, Newyork 516.175, Pariz 20.28, Praga 15.805, Sofija 3.735, Trst 27.05, Varšava 57.85, Kopenhagen 138.05, Stockholm 138.5, Oslo 138.05, Helsingfors 13.

VRFDNOSTNI PAPIRI

Danes je bila tendenca za državne papirje neenotna. Vojna škoda se je ponovno učvrstila, popusti pa je 8% Bler, dočim je bil čvrsteji 7% Bler, ki je bil zaključevan po 81.25 in 81.50. V Belgradu pa je škoda po učvrstitvi na 426.75 popustila na 424 pred zaključkom borze. Med bančnimi papirji se je učvrstila Poljobanka na 56.50, nadalje so bile zaključene po neizprenemljivih tečajih Unionbanka, Prastediona, Obrotne in Zemaljske banke. Industrijski papirji beležijo zaključek v delnicah Drave po običajnem tečaju, nadalje so Vevče popustile na

124 in zaključek je bil tudi v delnicah brodske tvornice vagonov.

Ljubljana, 8% Bler, pos. 91.75 bl., 7% Bler, pos. 81.75 bl., Tob. srečke 50 bl., Celjska 160, Lj. kred. 122, Prastediona 980, Kred. zavod 170–180, Vevče 124 den., Stavbna 40 den., Split cement 400 bl., Ruše 230–300.

Zagreb, Drž. pap.: 7% inv. pos. 85–87, agrari 52.50 bl., vojna škoda ar 428–429 (480, 428), kasa 427–428.50, 12. 428–429.50 (428), 2. 419–419.50 (419.50), srečko Rdeč. kriza 50 bl., 8% Bler, pos. 91–91.50 (91.25), 7% Bler, pos. 80.75–81.25 (81.25–81.50), 7% pos. Drž. hip. banke 81.25 bl., 6% begl. obv. 72.50 bl., Bančne delnice: Ravna gora 75 den., Katolička 35–37, Polje 56–56.50 (56.50), Kreditna 96 den., Union 100–101 (100), Jug 77.50–77.75, Lj. kred. 122 den., Medjunarodna 67 den., Narodna 8126–8130, Obrotna 36–37 (38), Prastediona 980–985 (980), Etno 188 den., Srbska 192–198, Zemaljska 128–129 (129). Industrijske delnice: Nar. sum. 26 den., Guttmann 188–140. Slavk 50–56, Slavonija 200 den., Našice 1000–1010, Dravica 100–108, Pivara Sar. 200 den., Drava 235–236 (235), Sečerana Osječ 297–300, Nar. miln. 20 den., Osj. ljev. 200 den., Brod, vag. 90–95 (90), Union 95–115, Vevče 124–125 (124), Isis 40–45, Ragusea 380–390, Oceania 210 den., Jadran. plov. 590 bl., Trboveljska 373–375.

Berograd, 7% invest. pos. 86–87 (86.50), agrari 52.50 den., vojna škoda 425.75–427 (426.25; 426–426.75, 425.50–424), 12. 427.50–427.75 (427.50, 427.25)–7% Bler, pos. 80.50–81, 7% pos. Drž. hip. banke 80–81.

Notacije državnih papirjev v inozemstvu, London: 7% Blerovo posojilo 80–81, Newyork: 8% Blerovo posojilo 90–90.50, 7% Blerovo posojilo 80.25–80.75, 7% pos. Drž. hip. banke 70.25–80.

Dunaj. Podon-savska-jadranska: 86.65, Wiener Bankverein 16.90, Creditanstalt 46.90, Escompteges, 157.95, Aussiger Chemische 158.75, Mundus 140, Alpine 19.10, Trboveljska 46.95, Leykam 3.50, Rimna Murany 67.20.

Zitni trg

Položaj na zitnem trgu je stalec. Koruza je nadalje čvrsta pri neizprenemljivih ceneh. Ravnotako so ostale cene pšenice neizprenemljivne. V ostalem ni izprenemljiv: Novosodska borza zaradi pravoslavne praznika ni poslovala.

V Ljubljani so notacije neizprenemljivne.

Budimpešta. Tečajna: pšenica: mlajčna, koruza: stalna. Promet srednji. Pšenica marec 15.50–15.68, zaklj. 15.51–15.52, maj 15.58–15.57, rž marec 9.60–9.68, zaklj. 9.66–9.67, koruza maj 12.65–12.78, zaklj. 12.72–12.73, tranzit maj 10.50–10.55, zaklj. 10.53–10.55.

Zivina

Seljam v Kranju dne 2. dec. 1930. Na trgu je bilo priganih: Volvo 81, prodanih 32, cena 4000 do 3000 Din; krov 72, prodanih 20, cena 2500–1600 Din; telet 7, neprodani, cena 1000–750 Din; junic 6, prodanih 6, cena 3000–2500; bikov 5, prodana 2, cena 6000–4500 Din; ovc 15, neprodane, cena 200–140 Din; koz 2, neprodani, cena 400–300 Din; svinj 40, prodane 3, cena 2000–300; prasičev 45, prodanih 14, cena 2000–300 Din.

Sport

PROGRAM SMUČARJEV SK ILIRIJE V L. 1931.

Kot voditelica v vseh sportnih panogah, ki so razširjene v Sloveniji, si je začrnila Ilirija z izobesnjim program, ki ga bo imela prihodno v leto. Ilirija je prvi klub, ki je pri nas začel gojiti sportno smučanje in smučanje v obči. Izvede jo n. š. tečajev in vzgoji lep kader smučarjev, kakor tudi smučarski učitelj. Da obdrži in si zasigura tuji v bodoče prvenstvo na tem polju, bo Ilirija tudi v tej sezoni priredila več tečajev. Za božične praznike je smučarska akcija pridobila trenerja, svojega odličnega člana, našega načelnika smučarja, internacionala in džavnega prvaka g. Joška Janša, ki bo vodil enotečaj za tekmovale. Ob ugodnih smerih razmerah se bo vršil tečaj od 26.–31. dec. t. l. v Ljubljani, sicer pa v Dovjem in Planici. Višlji se bodo tečaj tudi za začetnike in one smučarje ki se fele izpopolniti v smučanju. Te tečaje bodo vodili znani smučarji S. K. Ilirije.

Tekmovalci se bodo udeležili v čim večjih tečajev mednarodnih tekem v Bohinju in na Bledu, ter raznih prvenstev in medk'ubskih tekem. Sekcija sama pa bo izvedla več medklubskih tekem, med temi mladinske tekme, medk'ubski tekmi na progi 18–30 kilometrov; tekmovanje v slalomu za srednješolski pokal in medklubski slalom.

Tudi tekmovanje v slalomu e pri nas kot prva izvedla Ilirija in je bil že začetek razvedeljiv. Torej je pričakovati, da bo ta način tekmovanja, se lepo razvijal. Tekmovanje v slalomu je zelo zanimivo. V slalomu je združena estetika in praktična stran smučarja. Od tekmovalca ne zahteva posebne vtrajnosti pač pa mnogo teh iščega znanja in okretnosti ter poleg vsega tega vidijo tudi

gledalci tekmovanje od starta do cilja. Zato se bo posvečalo slalomu še posebno pažnjo.

Ker je sekacija tudi stevilčno zelo močna si je postavila veliko in težko nalogu, — postaviti svoj lastni dom — Smučarski dom S. K. Ilirije. Ta dom, ki naj bo v ponos ne samo ilirijanom temveč vsem zimskim sportnikom, bo postavljen prihodnje leto na najlepšem in na popularne šem kraju našega zimskega sporta. Zakaj naj bo ta kraj najlepši? Dom bo stal na odprtih senožetih Slatne, obdan s studenci, cvetjem in strmimi pečinami Mojstrane, Jalovca in doline Planice ter divnih Ponc. Proti severu pa se bo nudil lep pogled proti Ratečam, Peči in Pelinku.

Tudi na popularniša je Slatna. Zakaj? — Kdo se ni tamka napravil pike; kdo se ni tamkaj učil plugov telemarkov in raznih skokov? Tudi smučko si je že marsikdo nalomil pri Slatni, trdi tudi ta največja tragedija je bila odtehtana z zabavo in veselimi utisi s Slatne. Skratka spomni na začetek smučanja, a skoraj vsem smučarjem vezani na Slatno. Saj se tamkaj zbirajo ves smučarski svet: začetniki, gospodične, gospodje, salonski in hribovski smučarji pa tudi tekmovalci tamkaj svirajo svojo »pasgang« muziko.

Torej na Slatni bo stal naš bodoči dom. To je komaj 10 minut od postaje Rateč - Planica 1 uro peš hoče od Tomarja, 1 uro od znanih Klanških jezer pod Mangartom v Italiji in četrte ure od Rateč samih. Lega zemljišča je nekako na največji točki senožet, obsevana ves dan s sončem. To je prva zimsko sportna postojanka opremljena z vsem komfortom t. j. z vodovodom, centralnim kurjavo, izoliranimi stenami, ca 50imi ležišči, kopanci pa pozneje tudi avto-garažo in sportnimi napravami kakor table-tenis, odbojko, lahkotennis, bazenom, solnicnimi kopeli itd.

Glavni namen doma bo nuditi smučarjem in turistom kar na večjo udobnost. Služil pa bo tudi plemenitem socialnim ciljem, kot okrevanje, kakor tudi tujško prometni ciljem; saj bodo z njim mnogo pridobile tudi Rateče, katerim se danes manjka primeren hotel itd.

Natrditi so dogotovljeni in je treba samo počasiti oginali kamen.

Mislimo, da bodo sportniki, kakor tudi vse ostale, v celoti poskrbeli za dobri uspeh. Mislimo, da v Ljubljani kar na večjo udobnost. Služil pa bo tudi plemenitem socialnim ciljem, kot okrevanje, kakor tudi tujško prometni ciljem; saj bodo z njim mnogo pridobile tudi Rateče, katerim se danes manjka primeren hotel itd.

Razdelitev v Ljubljani je sklenila napraviti turnejo po Južni Ameriki. In sicer bi Hajdukovi nastopili proti nekaterim mestnim reprezentancam. Te dni bo Hajduk povabil tudi rumunski profesionalni klub Ripenzo. Tudi v Splitu so željni videti kako igrajo rumunski profesionalni.

Z motociklom na Grossglockner (2907 m). Ta rekord sta dosegla slušatelja dunajske tehnike Sartorius in Pospischil. Vozila nista po potek, marveč kar po celiem. Na dirki vidimo Sartoriusa tik pod vrhom.

Resnica vleče

Sestindvajsetletni angleški romanopisec Evelyn Waugh, ki je znan po svojih knjigah »Declinand Fall« in »Vile bodies«, ki sta satiri na mayfairsko »society«, je te dni prestopil v katoliško cerkev. E. Waugh, ki ga kljub njegovemu mladostni prištevajo med dvesto petdesetorico najboljših angleških romanopiscev, ima še enega brata, ki istotako piše romane.

Podobnih prestopov v katoliško vero je bilo med angleškimi književniki v zadnjih letih toliko, da postaja angleška javnost pozorna, kakor kažejo pripombe, ki jih je o prijeku Wanghove konverzije napisal »Daily Express«.

List opozarja na »čudno nagnjenje med britanskimi pisatelji«, ki jih vleče v katoliško cerkev. Pred petim letom sta se dala krstiti Sheila Kaye-Smith in njen soprog. Compton Mackenzie je postal katoličan v svetovni vojni in pesnik Alfred Noyes l. 1927. Evan Morgan, literarni amateur — podedoval je veliko premoženje in mu pisateljstvo ni poklic — je prestopil v rimsko cerkev l. 1919. Slavni kon-

vertiti iz književniških vrst so posebno tudi Maurice Baring, G. K. Chesterton in father Ronald Knox (preje domine in sin anglikanskega škofa).

V kratkem uvodniku piše list, ki v verskem pogledu ne zastopa nobenega določnega stališča, še tole: »Zopet je en britanski pisatelj prestopil v katoliško cerkev. V tem slučaju pisatelj ni mnogo več nego mladenič, v česar spisih se kaže skoraj strastna ljubezen do skrajno modernega. Vendar je krenil — kakor toliko drugih romanopiscev od vojne dalje — v cerkev, ki se z leti ne izpreminja. Ali prihaja to od tega, da povojni romanopisci iščejo mesta, ki je prosto ozračja njihovih lastnih spisov, v katerih se skoraj izključno pečajo s svojim majhnim cocktailskim svetom? Ali pa prihaja to morda odtod, ker hitra, neprestana mena sodobnih razmer poraja željo po nečem trajnem, po cerkvi, ki ne dela kompromisov in niti za las ne popušča? Naj bo že odgovor tak ali tak, toliko je gotovo, da so ta vprašanja vredna, da razmišljajo o njih vsak duhovnik, ki nosi božjo uniformo.«

Voznik v krilu

Prav za prav je bila to voznica v hlačah. Zgodbica je zanimiva: V pariškem predmestju Charenton je orožniška racija med drugo sodrogo zajela razcapanega možaka, ki je takoj priznal, da nima nikakih izkazil in nobenega doma. Da je pa bil na potu na lyonski kolodvor, kjer z razkladanjem mlečnih vrčev tod in tam kaj zasluži. Moža so odvedli na policijo, kjer so ga hoteli preiskati. Tedaj pa je človek priznal: »Raje naprej povem, da sem ženska!« Po poklicu je bila voznik. Rojena je bila v vogeški vasi Thaon in se piše Marija Kunz. Domu je morala orati in opravljati druga moška dela. Potem jo je zvleklo v Pariz, kjer pa za svoje kmetske roke ni našla pravega dela. Tedaj si je oblikovala moško obliko in kmalu dobila službo voznika pri nekem izvoščku. Kakor so dognale poizvedbe, je služila tu zvesto in pridno celih deset let, ne da bi bil njen gospodar ali kdorkoli dvomil nad njenim moškim spolom. Ob nedeljah je šla večkrat s tovariši v gostilno. Njen glas je bil raskav in čisto moški. Pipa ji je bila verna družica. Še danes bi bila po svoje srečna kot voznik, ako ne bi bil njen gospodar pred nekaj leti namesto voz uvedel avtomobile. Poslej je Marija Kunz zaman iskala druge stalne službe ali dela. Padala je niže in niže, a da bi se prelevila zopet v žensko, ji ni prišlo na misel. Danes je stara 40 let in brez upa v bodočnost. Zaradi potepušča in nošnje moške obleke so jo pridržali v zaporu.

Svetovno kravje čudo: Krava »Reza«, last renskega deželnega vzrejevališča Bedburg-Hau, ki je dala v 4½ letih 50.387 kg mleka in 1789 kg to še. V minulem letu je imela 16.461 kg mleka — dosegla nepobit svetovni rekord.

„Tako je v Ameriki“

V pravkar izšli številki frankfurtske revije »Illustriertes Blatt« čitamo to-le zanimivo dogodbičo: Velik newyorški hotel išče snažilca jedilnega orodja. Javi se možakar, brez ovratnika, z zakrpanimi hlačami in raztrganimi čevljimi. Sprejet. Tako gre na delo. Vzdihuje in snazi žlice, vilice in nože s smirkovim papirjem. Hotelski ravnatelj, ki ravno hodil okrog in pregleduje, zapazi vzdihujočega moža. Stopi k njemu in mu položi roko na ramo: »Poglejte, priatelj, jaz sem začel ravno tako, kakor vi, — in kaj sem danes? Lastnik hotela! Tako je v Ameriki!« Nagovorjeni globočno vzdihne in odgovori: »Poglejte, gospod ravnatelj, jaz sem začel kot hotelski ravnatelj, — in kaj sem danes? Snažilec jedilnega orodja! Tako je v Ameriki!«

Tomeo Sagoya, napadalec na japonskega ministarskega predsednika Hamaguchi, po arretaciji. — Zanimivo je pokrivalo, ki ga arretiranu potegnejo čez obraz.

Telefon na kupolni sv. Petra v Rimu

Kakor znano, so v Vatikanu uredili telefonsko omrežje. Sedaj pa poročajo, da bodo v gornji krogli nad kupolo cerkve sv. Petra namestili telefonski aparat, ki bo obiskovalcem tega največjega čuda arhitekture na razpolago.

Nova Carnerova zmaga. Orjaški boksar Carner se je te dni v Barceloni meril z boškarjem Polinom in ga premagal kar sprito tolike razlike v teži tudi drugače pričakovati ni bilo.

»V tej skrinjici hranite gotovo spominke?«
»Da. Glejte, to so prvi čeveljčki moje hčerke.«
»In pisma, ki leže poleg?«
»To so opominjevalna pisma čevljarske trgovine.«

Kulturni obzornik

Koncert Juan Manen

Snoči, dne 3. t. m. je v Unionu koncertiral slavni španski goslač Juan Manen.

Prva na sporedu je bila zasnana Beethovnova Kreutzerjeva sonata. Ta sonata zahteva od interpreti najvišje zmožnosti interpretacije v smislu strastvenosti. Gospod Manen jo je podal v smislu lepe melodične ornamentike, kar nikakor ni v smislu Beethovna, ki hoče baš v tej skladbi najvišje strastvenosti — znano je, da je Tolstoj v skladbo nekdaj čisto seksualno tolmačil. G. Manen je španec in je nemara videl po španski v tej sonati same ornamente. Opraviti imamo z etnografskim ne z umetnostnim hotenjem. Sredozemec ima dosta večje občudovanje do lepe melodične linije kakor pa do linije, ki je polna refleksivnega čuvstva. Nemec je temu tipu ravno nasproten. On vpošteva le vse ono, kar je bližu refleksivnemu tolmačenju, ne pa čiste glasbe v smislu južnoslovenskih narodov. To je dokazal g. Manen s svojimi skladbami, privedbami po Paganiniu. Igral je nebesko lepo za ušesa te lepe melodične zapečitljive, igal jih je z neprimerno goslaško tehniko, pokazal vse nemogoče goslaške tehnične vrline — nas, napol Nemec v umetnostnem shvačanu, s tem ni mogel ganiti. Njegova dobra lastnost je kolosalna violinška tehniko, njegova ogromna eleganca v predavanju, njegov ogromen kult linije kot takšne, ni pa zmožen predvabil refleksivno glasbo kakšna je Beethovnova. In vendar je goslač vnel ogromen del naše publike s svojo interpretacijo — očaral je s svojim vzornim pianissimum, s svojo banjo tehniko, s svojimi bajnimi goslaškimi sposobnostmi... to je natura sredozemeca, španskega človeka... ni pa natura današnega človeka, ki je bil v glasbi nemško, bi delal, refleksivno, filozofski vzgojen. Ne, tehniko ni vse. Tudi španski način ornamentalne interpretacije še ni vse. Treba je še zraven stilne interpretacije.«

V ostalem je treba reči, da je imel g. Juan Manen velik uspeh zlasti pri naših meščanskih damah. Tehnično se pri nas morda še nikdo ni tako dobro obnesel kakor on, toda umetniški... že marsikdo bolj. Tehnika ni vse!

*

Gostovanje ljubljanske Glasbene matice v Zagrebu. Definitivno je postavljen datum za velik koncert ljubljanske Glasbene matice v Zagrebu, ki se bo vršil 16. dec. t. l. ob 8 zvečer v Narodnem gledališču na trgu kralja Aleksandra. Na sporedu je veliko delo francoskega komponista Berliozta: »Prokletstvo Fausta« za zbor, soli in veliki simfonični orkester. — Kot solisti bodo nastopili: g. Zlata Giungrevič-Gavel' a, gg. Josip Gostić in Robert Primožič. Dirigent zobra in orkestra Glasbene matice je operni ravnatelj g. M. Polič. — S tem obvestilom se obračamo na Zagrebčane in bližnje okolišane, naj pridejo na ta veliki koncert! Saj je »Prokletstvo Fausta« eno na lepih hdel v glasbeni literaturi sploh. Izvedba bo trajala 2 ure in pol brez odmorov. Zbor Glasbene matice bo štel 200 članov. Zanimanje med nekaterimi zagrebškimi krogri raste; saj tega odličnega zobra niso slišali že desetletje in pol, o njem pa se je v zadnjih letih mnogo pisalo med severnimi Slovani in med Francozi. Predprodaja kart na dnevni gledališki blagajni od danes (2. decembra) naprej po ceni od 40—100 Din.

*

»Gospodinjski koledar« za leto 1931 je danes izšel. Priporočamo ga vsem našim gospodinjam in ženam sploh, ker najdejo v njem mnogo prekoristnih gospodinjskih in kuhinjskih naučkov ter dosti praktičnih navodil in nasvetov. Bogat je posebno na novih kuhinjskih receptih. Naprodaj je po vseh podružnicah Jugoslovanske Matice, po vseh knjigarnah in pri upravi »Gospodinjskega koledarja« v Ljubljani, Šelenburgova ul. 7/I. Stane 20 Din, za člane 16 Din; s poštnino 1.75 Din več. Kolečar je primerno da bo našim ženam, materam in gospodinjam za Miklavža in božič.

Koledarja Jadranske Straže za leto 1931. — Izšla sta koledarja Jadranske Straže za l. 1931. — N a š Mornar, bogati koledar na 200 straneh prinaša 40 člankov in 80 slik, med temi nekatere v barvah. Vsebuje mnogo poučnega pomorskega in zavrnega čliva, zlasti pomorske doživljave in šale. Velja 10 Din. — Z e p n i k o l e d a r je okusno opremljen in vezan, mnogo lienejši nego lani. Vsebuje vse običajne podatke, kakor so poštne, telegrafne pristojbine in kolekotine. Velja tudi 10 Din. Dobí se v upravi Jadranske Straže.

*

»Vrtec in Angelček« št. 4. — Janko Samec je objavil »Zimsko pesemci, druge pa sta dala Danilo Gorinšek in Venceslav. poslednji nadaljuje svojo povest »Otroti s črno cestec.« Svjetoslav je prispeval črtico »Grob na koncu naše zemlje. Ivan Karantinofil nadaljuje svoj opis »Od Plitvice do Brda« — na vrsti je mesto Celovec — Zvesta so-trudnica Lea Fatur je objavila turško pravljico »Dogovor je dogovor.« — »Angelček prinaša sijajne sličice iz živalstva Helene Pagés. v podobi in besedi, omembe vreden je tudi »Dogodek med lepopisjem Cirila Podržaja.«

*

»Rad Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti je v svoji 239. knjigi prinesel slednje tri razprave: Dr. Metod Dolenc: Slovenska ljudska sedišča v dobi od 16 do 18. stoletja. O tej razpravi, ki je izšla tudi v ponatisu, smo na tem mestu že poročali. — Dr. Marko Kostrečić razmotrica v delu: »Sloboden dalmatinski gradovi po tipu trogirskega stanja dalm. mest pred trogirske diplomo, Kolomanov privilegi mest Trogiru, tekst in prevod trog. diplome z analizo njene vsebine, općine, ki so dobiti privilegij trog. tipa. Dr. Ant. S. Dabinović razpravlja v delu: »Kada je Dalmacija pala pod jurisdikciju carigradske patrijaršije« — vprašanje o spremembni cerkvene pripadnosti Dalmacije z mnogimi hipotezami.«

Zlatna knjiga. Izšla je »Zlatna knjiga« za deceno za november. Uvodoma prinaša bogato ilustrirano kratko zgodovino letalstva pod naslovom: Lindbergh, pobednik okeana. Sledi drobiž, »Zlatna knjiga« izhaja razen v juliju in avgustu vsak mesec v cirilici ter velja letno 90, polletno 50 Din. — Naroča se pri Z. Vukadinoviču, Beograd, Stevana Sremca 9.

»Mladi Stražar.« — Izšla je 3. številka »Mladi Stražarja«, lista podmlatka Jadranske straže z bogatim in izbranim gradivom ter lepimi slikami. »Mladi Stražar« izhaja enkrat mesečno ter velja na leto 20 Din. Uredništvo in uprava v Splitu, Bana Jelačiča ul. 1.

*

»Elane.« Slovaška mlada generacija je pravkar začela izdajati pod gornjim naslovom mesečnik v obliki »Die literarische Welt«, ki je posvečen vsem kulturnim problemom, v ospredju pa stoji upodabljanje umetnosti in književnosti. Prispevki v prvem zvezku so izredno pestri, tako da jih podrobnejše na tem mestu ne moremo obravnavati. Vsekakor pa je »Elane« prav imponujoč pojav.

MIKLA VŽ prihaja

In obdaruje pridne otroke z lepo aluminijasto kuhiško garniture, vedricami za peseke, lopaticami it. d. katere so v bogati izberi pri tvrdki

STANKO FLORJANCIC
LJUBLJANA Sv. Petra cesta 35
Objavite si izložbo!

Norge ski Oslo

hikory smuči — norveška smuška oprema — domača smuška oprema — domače smuči — maže vseh vrst — največja zalogalna izbira — najnižje cene

Trgoceem primerne popuste!

Montaža in popravila

Ceniki na razpolago!

MALI OGLASI

Vsaka drobska vrstica 1:50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas . . . 5 Din. Oglašati nad devet vrstic so računajo više.

Za odgovor znamko — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjam.

Službe iščejo

Dipl. gradbeni tehnik
išče dopoldanske ali po-
poldanske zaposlitve. —
Dela sprejema tudi na
dom. Dopisi pod »Teh-
nik« na upravo.

Trgovska pomočnica
brez prakse išče mesta v
trgovini, kjer bi dobila
potrebovo trgov. prakso.
Pomagala bi tudi pri go-
spodinjskem poslu. Po-
nudbe pod »Pridna« št.
13.787 na upravo.

Urarski pomočnik
z lastnim orodjem želi
stalno službo. J. Žnidarič,
Ljutomer 105.

Dekle z dežele
z dobrimi spričevali išče
službe v mestu, najraje v
Belgradu kot sobarica ali
kaj primerrega. Naslov v
upravi pod št. 13.798.

Čevljarski pomočnik
marljiv in pošten, želi
primerne službe. Naslov
v upravi pod št. 13.804.

Službodobe

Mesarski pomočnik
dober, se takoj sprejme.
Več mora biti tudi pro-
daje mesa in prost voja-
ščine. Naslov v upravi
pod št. 13.725.

Organist in cerkovnik
se sprejme do 1. jan. —
Samec, ki bi v prostih
urah pomagal v gospo-
darstvu. Naslov v upravi
pod »Organist« št. 13.771.

Autotaksi

Novo mesto-Brendite

Telefon št. 18

M. Hočavar

Telefon št. 18

Drž. razredna loterija

Poročilo iz kolekture Ant. Golež,
Maribor :: Aleksandrova cesta štev. 42.

Zrebanje V. razr., 20. kola, osemnajsti dan, 30. no-
vembera 1930. — Izrebanji so bili sledeči dobitki
(za eventuelne tiskovne pogreške se ne odgovarja).

30.000 Din št. 4134.

4.000 Din št. 3342, 24.989, 68.809, 79.156,
80.029, 91.166, 97.134, 99.019.2.000 Din št. 2749, 4093, 9239, 21.018, 23.072,
24.006, 26.420, 34.773, 36.249, 36.550, 36.835, 38.263,
40.427, 40.689, 41.278, 48.277, 48.314, 51.373, 52.383,
53.451, 53.549, 56.168, 56.414, 58.017, 65.817, 67.572,
69.214, 73.171, 74.399, 79.396, 79.542, 81.557, 84.513,
85.857, 87.683, 88.837, 98.900.

Nove srečke dospejo v prodajo
10. decembra.

Naročite jih že sedaj!

**Ali ste že
poravnali naročnino?**

**Galoše in
snežni čevlji**

z znamko

„TRETORN“

zahvaljujemo svojo popular-
nost milijonom kupcev, ki
že deset let nosijo samo
„TRETORN“ galoše in
čevlje za snež. Vsi ti od-
jemalcem so se prepričali,
da je ta znamka najboljša
na svetu.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Dom-
lubac« in »Bogoliuba«, naročate inserate in dobite
razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 ziju-
traj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne.

Telefonska štev. 3030.

Dva zvezana lokala

v Pražakovici ulici št. 2 (tik Dunajske ceste)
oddam. — Informacije pri tvrdki Jugo-Auto,
Ljubljana, Dunajska cesta 36.

Za soboslikarska

plesarska in črkoslikarska dela se pripravlja

Tone Maigai

držba z o. z. LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 6.

>SLOVENEC<, dne 5. decembra 1930.

Zalogalna pri

Telet. 30-06

A. Gorec d. z o. zv palači Ljubljanske kreditne banke - Dunajska cesta 1
in Gosposvetska cesta 14**Glašba**

Vaš klavir

razglašen in pokvarjen
popravi v uglasti speci-
alist Josip Bajde. Go-
sposvetska cesta 12.

Philipsov jubilejni
pianino

s petletnim samstvom do-
bite edinole pri Minku
Modic, Coizova cesta 9.

Pianino

črn, ugodno naprodaj. —
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 13.803.

Prodamo

Pisalni stroj

z vidno pisavo v prav
dobrem stanju, se proda
za 1800 Din. Naslov pove
uprava pod št. 13.729.

Tatra-limozina

pet sedežni, popolnoma nov,
5000 km vožen, se ugodno proda. Dr. Fred
Crobath, Kranj.

Kočijo

Viktorija, dobro ohra-
njeno, enovprežno, lahko,
kupim. Pisemne ponudbe
na upravo »Slov.« pod
šifro »D. M. 1930.«

Žično ograjo

40 m, popolnoma novo,
za 300 Din, in že zeleno
sobno peč za 100 Din
proda Malik, Kodeljevo,
barake.

Zepni robci

komad 2 Din pri Matek
in Mikes, Ljubljana, po-
leg hotela Strukelj.

Restavracija

v Zagrebu
na izbornem prostoru v
centru, z vsem inven-
tarjem in dolgoletno na-
jemanjem pogodbo, se takoj
ugodno proda. — Gjuro
Valjak, Maribor.

Vrednostne
papirje

srečke obligacije, delnice
kupejte upravninstvo »Mer-
kur«, Ljubljana Ščitnikova
ulica 6-II, tel. 30-52.

Citajte in širite

»Slovenca!«

MELEM

LAMICO

„Smrt žuljem“

odpravlja žulje, brada-
vice, trdo kožo. Siguren
učinek brez bolečin. No
ovira pri hoji. Dobi se
povsod.

LAMICO DROGERIJA, BEograd

Knez Mihailova ul. 14

ZAHVALA

Za mnogostranske izraze odkritosrčnega sožalja, ki smo jih prejeli pismeno
ali ki so nam bili izrečeni osebno ob nenadomestljivi izgubi našega predstrega,

FRANCA MAJCENA

ravnatelja posestev Štajerske hranilnice

izrekamo tem potom vsem našo najprisrčnejšo zahvalo. Posebej pa se moramo
še zahvaliti g. župniku Francu Jazbinšku, g. preštu dr. Zagariju, g. sreskemu
načelniku dr. Vavpotiču, dr. Vrečku, županu M. Brenciču, podžupanu Pirichu,
dr. Stuhelu, banskima svetnikoma dr. Senčarju, s soprogom in dr. Fermevcu, ravnatelju Vidmarju, dr. Šalamunu, dalje predstavnikom Štajerske hranilnice v Grazu
gg. predsedniku ekselencu dr. Rihardu pl. Bratuschku, kuratorju Hubertu vitezu
pl. Archereju in upravitelju Hansu Winklerju, nadalje iz Maribora gg. Cafuti, Fr.
Rudlu, dr. Seniorju, J. Zabavniku, A. Žmavcu, J. Priolu, Fr. Aplicnu, J. Zupancu,
A. Sorjanu in vsem, ki so spremili pokojnika na njegovi zadnji poti iz Podlehniku
do prezgodne gomile na mariborskem pokopališču. Iskrena zahvala tudi vsem
darovalcem prelepih vencev in cvetja, kakor tudi vsem viničarjem posestev Šta-
jerske hranilnice za spremstvo do groba ter sploh vsem, ki so nam z iskrenim
sočutjem stali ob strani v naši najtežji urri.

V Podlehniku, dne 2. decembra 1930.

Žalujoča soproga Marija Majcen za vse ostalo sorodstvo.

Neprijeten duh ust

je zoprn. Zobje slabe barve kvarijo najlepši obraz. Obi-
hbi odstranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče
Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj sponovine,
posebno pri uporabi zoblaste ščetke, ker ista čisti zobe
tudi na njih stranicah. Gnili ostanki jedi med zobni, ki
povzročajo neprijeten duh ust, se z tem temeljito od-
stranijo. Poskusite najprej z malo tubo. Če stane Din. 8.—
Chlorodont ščetka za otroke, za dame (mekhe ščetine),
za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem
modro-zelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se
povsod. — Pošljite nam ta oglas kot tiskovino omot
ne zapesti) dobili boletec bezplačno eno poskusno tubo
za večkratno uporabo. Tvornice Zlatorog, Oddelek Chloro-
dont, Maribor.

IZVRŠUJE ENOBARVNE IN VEČBARVNE
FOTOTIPIJE • ENOBARVNE IN VEČ-
BARVNE AUTOTIPIJE • KOMBINIRANE
KLIŠEJE ZA NAVADEN IN NAJFIN. PAPIR
KLIŠEJE PO SLIKAH, PERORISIH
IN RISBAH, ROKOPISIH, FOTO-
GRAFIJAH ZA RAZGLED-
NICE, REKLAMNE SLIKE

Drž. razredna loterija

Poročilo iz kolekture Ant. Golež,
Maribor :: Aleksandrova cesta štev. 42.

Zrebanje V. razr., 20. kola, devetnajsti dan, 3. de-
cember 1930. — Izrebanji so bili sledeči dobitki
(za eventuelne tiskovne pogreške se ne odgovarja).

40.000 Din: 58.046, 70.834.
10.000 Din: 29.295, 63.036, 68.544, 71.389,
83.740.
4.000 Din: 5468, 14.277, 19.358, 22.422,
39.675, 62.245.

2.000 Din: 1159, 2900, 252, 13.359, 13.673,
14.462, 14.511, 15.537, 15.857, 17.940, 22.556, 25.309,
40.665, 42.194, 49.776, 53.202, 53.514, 62.040, 63.343,
64.070, 70.381, 75.777, 83.995, 84.338, 91.062, 92.540,
93.490, 95.633, 97.355, 97.733, 99.106.

Nove srečke dospejo v prodajo
10. decembra.

Naročite jih že sedaj!

Prva celotna izdaja!

Doktorja Franceta Prešerna

zbrano delo

Cena Din 40—, eleg. vezana Din 55—

Jugoslavenska knjigarna v Ljubljani.

Ležajni metali i postupak za njih izradu

(»Lagermetalle und Verfahren zu ihrer Herstellung«)

se iščejo kupci ali odjemalci licenc. — Cenjene ponudbe na: ing. Milan Šuklje,
Ljubljana, Beethovnova ulica 2.

V globoki žalosti naznavamo pretužno vest, da je naš
iskreno ljubljani soprog, oče, očem, brat, striec in svak,
gospod

Anton Zupančič

uslužbenec tv. K.

Za Miklavža!

Tisoči ljudi razmišlja, kako bi najlepše in najceneje pripravilo presenečenje svojim najdražjim. Priredili smo darove za otroke, brate, sestre, mamico, ateja, staro mamo in starega očeta. Naši darovi prinašajo radost poedincem in celi rodbini. Obiščite naše prodajalne, naši sotrudniki Vam bodo pomagali pri izberi.

Darila, ki ne odgovarjajo, pa so kupljena v naši prodajalni, zamenjamo ali pa vračamo denar.

Za ples in družbo

129.-

Vzorec 9703

Te lahke atlas-čevljčke Vam pobavimo v barvi Vaše toalete

129

Vzorec 9775-03

89.-

Vzorec 9815-03

Za obliko temne barve

169.-

Vzorec 9545-05
Najlepši za družbo

169.-

Vzorec 4837-00
Lahki za ples

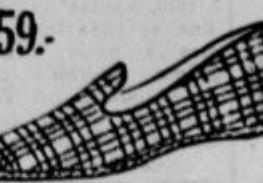
249.-

Vzorec 9837-21
Za smoking

199.-

Vzorec 9825-01
Najlepši za ples

249.-

Vzorec 9877-00
Za gledališčeŠtev. 34—46 Vzorec 230
Dijakom za domVzorec 240
Za najmanjšeVzorec 7045
Za jutri in zvečerVzorec 1013—01
Damski s pomponomVzorec 7047
Za preobutev po deluVzorec 125
Za potovanjeVzorec 205
Za vsakdanjo nošoVzorec 245
Topli čevlji za VasVzorec 545
Za telovadbo

Krema v steklenicah	Din 6-	Zlica	Din 5-
Krema v škatlicah	" 6-	Kljukica	" 4-
Krema v tubah	" 6-	Krpa za svetlenje	" 4-
Raztezalke	" 19-	Moške podvezne	" 15-
Vložki	" 8-	Vezalke 2 para	" 3-

Toplo kot pod blazino — je v naših meltonkah

169.-

Vzorec 3651-2-3-70
Otrokom za šolo

129.-

Vzorec 1875-86
Za dež in slabo vreme

129.-

Vzorec 3655-70
Za mlaz in sneg

169.-

Vzorec 3657-70
Za železničarje in pismonoše

169.-

Topli za starejše gospode

Ženske nogavice:

Iz suanca	Din 18—
Flor	" 29—
Svilene	" 39—

Moške nogavice:

Svilene	Din 69—
Iz suanca	" 19—
Svilene	" 29—

Suhe noge tudi ob neugodnem vremenu

99.-

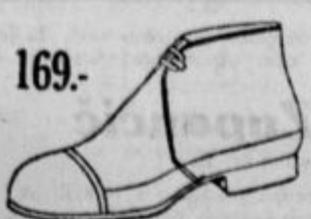
Vzorec 2363-75
Za šolo

99.-

Vzorec 2363-70
Za dež in neugodno vreme

Za vsako vrsto čevljev posebne galoše

169.-

Gabarden Vzorec 1367-70 Iz celogume Vzorec 1887-70
417-Ur. Naše galoše za polčevlje

169.-

Naše galoše za polčevlje

169.-

Damske Vzorec 1885-79
s patent zapono

Koliko Vas stanejo darovi za celo družino?

Za ateja: polčevlji Din 169—

1 par nogavic " 19—

1 par raztezalk za

čevlje " 19—

Za mamo: krasni

čevljčki " 169—

čevlji za sneg " 99—

1 par raztezalk za

čevlje " 19—

1 par nogavic " 19—

Za sinčka: generalke iz

celogumija " 129—

nogavičke " 19—

Za hčerkico: generalke

iz celogumija Din 129—

nogavičke " 19—

Za vse: 1 žlička za

obuvanje " 5—

1 kljukica za za-

penjanje " 4—

1 krema v ste-

klenici " 6—

1 rumena krema

v tubi " 6—

1 črna krema v škat. "

6—

1 krpa za svetlenje "

Skupaj Din 840—

Bata